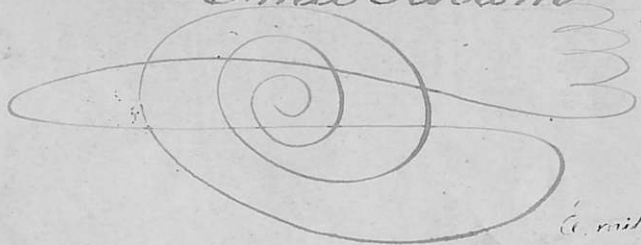

Emil Astrom

Emil

GRUNDDRAGEN

TILL

FINSK FORMLÄRA

AF

GUSTAF ERIK EURÉN,

Philosophie Magister,

Adjunkt vid Åbo Gymnasium.

"Sulonen on Suomen kieli."

Åbo, 1846,

Tryckt hos J. C. Frenckell & Son.

GRUNDLAGEN

DES

FINSE FORMLÄRA

AV

Imprimatur.

WILHELM MARRASSEN **G. REIN.**

Pharmazie-Inspektor

in der Pharmazie

Verlag von J. Neumann, Neudamm

Abol. 1846.

Verlag von J. C. Neumann & Sohn

Förord.

Oaktadt sedan år 1824, då von Beckers Finska Grammatik utkom, flera arbeten i samma väg blifvit synliga, så kan dock utan särdeles misstag sägas, att de framsteg den finska språkforskningen sedan denna tid gjort, för dessa förblifvit till största delen fremmande. Vid en fördomsfri betraktelse skall man tillochmed anmärka det egna förhållande, att, ju mer de ifrån von Becker närma sig den närvarande tiden, de också nästan utan undantag gradvis blifva mera ensidiga och till sitt innehåll toma. Ett ojäfvigt bevis härpå lemnar den allmänna opinionen, i hvilken von Beckers Grammatik ännu står högst bland sina vederlikar.

Men ehuru denna Grammatik, såsom en stor man yttrat, inom sin krets gått sju mils väg framåt, hvilket framsteg icke så lätt af efterträdarna kunnat öfverskridas, så har man dock deremot anfört förnämligast dess gammalmodiga, ifrån andra språk tagna, men för finskan icke den lämpligaste anordning samt ofullständighet i några delar, särdeles bokstafsläran. Den förra omständigheten tillhörde helt och hållet sin tid, som utan respekt för språkens egendomligheter, älskade att efter några aprioristiskt uppställda teorier behandla de grammatikaliska lärorna. Längre gällde den Latinska grammatiken såsom ett vanligt mönster, och nolens volens skulle nu hvarje språklära forma sig efter dennas allena rättfärdiggörande teori. Med kannedom af Romerska språkets historie bör likväl detta inflytande icke väcka stor förundran. Men då i sednare tider forskningen inom de särskilte språkområdena, understödd af den historiska forskningens och speculationens framsteg, allt mera lyftat språken till sjelfständighet, så hafva äfven språklärorna, ju längre dess mer, börjat tillegna sig denna och derigenom låtit språkens egendomliga lynne allt klarare framträda. — Den sednare omständigheten, eller ofullständighet i bokstafsläran, var åter en följd af den finska språkforskningens ståndpunkt, hvilken i sednare tider i synnerhet blifvit förd framåt.

Afsigten att efter förmåga afhjelpa ofvansagde olägenheter har framkallat denna korta framställning af den finska grammati-

kens första del, Formläran. De förtjenster, som denna bearbetning möjligen äger framför sina företrädare, tillkomma blott till en ringa del undertecknad; endast samlingen och uppställningen tillhör honom. En afgjord princip dervid har varit, att så mycket som möjligt generalisera reglorna och förbise enskiltheter äfven der sådana någon gång visade sig. Detta var till en del en nödvändighet, som härrörde så väl af författarens inskränkta kunskap som af den finska lexicographiens utbildade skick. Att derföre afvikelser här och der kunna upptäckas, är något, som förf. måhända bäst förutser; dock hoppas han med finska språkets stora regelrätthet, att desamma, om eljest regeln härflutit af en riktig uppfattning af saken, skola blifva sällsynta. Med all den korthet, arbetet härigenom fått, vågar förf. dock tro, att intet af vikt blifvit förbigånget.

Några nya tekniska termer, som här blifvit antagne, torde väcka betänklighet hos läsaren. Försäkras kan likväl att utan särdeles orsak intet blifvit antiqueradt. Exempelvis kan modus Substantivus anföras. Denna svarar emot andra språks Infinitiver, Gerundier, Gerundiver och supina samt utmärker ännu dessutom något, som genom dessa icke kan uttryckas. Att nöjaktigt fördela denna modus emellan dessa fremmande tidlar, hade säkerligen stått i ingen människas makt. Det återstod således att antingen välja någon af de gamla rubrikerna (t. ex. infinitivus) för hela modus, eller att antaga ett nytt namn derföre. Men olägenheten att med ett gammalt namn förena en ny sak bestämde förf. för det sednare alternativet, helst detta alltid kommer att befordra stor enkelhet i syntaxen. Deremot qvarstå t. ex. indikativus och konjunktivus, fördelade i sina tempora såsom hos von Becker, hvilka, ehuru icke alldeles öfverensstämmande med författarens åsigt, likväl för närvarande kunna vara bättre än de nya föreslagna, hvarom det allmänna omdömet icke synes hafva stadgat sig.

Den oskattbara fördelen, som formläran haft att i tidskrifter framställas till offentlig diskussion, kan blott till en jmförelsevis ringa del tillkomma syntaxen. Detta samt författarens egna omständigheter, som icke medgifva uteslutande sysselsättning häråt, hafva fördröjt utarbetningen af denna del och göra att den först efter någon tid kan genom trycket utkomma. Att denna dock är lika vigtig som formläran, sluter förf. deraf att finska språkets egendomlighet i syntaxen ingalunda är mindre än i Formläran. Och brist på väckt uppmärksamhet måste säkert vara orsaken dertill, att flera äfven bland de nyaste skrifterna, som i formläran öfverensstämma, i syntaktiskt hänseende betydligt afvika från hvarandra och förråda obekantskap ofta äfven med nog allmänna saker.

Åbo i Augusti 1846.

Gustaf Erik Eurén.

I. Bokstäfverna.

A) Bokstäfvernas Ljud.

§. 1.

Finska språkets bokstäfver äro: **a, b, c, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, v, y, å, ö.** Dessa äro tecknen för de enkla ljud, det finska talorganet kan åstadkomma. Detta ljud är ock alltid detsamma för samma bokstaf, så att ingen förvexling någonsin äger rum såsom t. ex. i svenska orden *regn* och *hägn*, *köpa* och *kosta*, *göra* och *gunga* m. fl. Förändras ljudet i finskan, så måste också dess tecken, bokstafven, förändras.

Anm. 1. I några särdeles äldre skrifter förekomma, utom de redan uppräknade, bokstäfverna **b, c, f, x, z.** Af dessa äro **b** och **f** tecken för ljud, som icke finnas i finskan; **c** har alldrig annat ljud än **f** och bör just derföre, att språket icke tål förvexling af skilda tecken och ljud, förkastas; **x** och **z** äro tecken för dubbla ljud (dubbelbokstäfver) samt böra för redighet och klarhet i bokstafsläran skrivas upplösta i sina enkla tecken **fs** och **fs**.

Anm. 2. Egenteligen äro äfven **d** och **g** fremmande bokstäfver. De nyttjas i finskan endast då fråga är om andra konsonanters (**f, f**) förmildring och kunna derföre alldrig begynna något ord (se nedanf. §. 13). Det är ock derföre som **d** dialektvis ersättes af andra ljud, såsom **l, r, th** eller alldeles försvinner; t. ex. *mafo*, *madon*, *ma-lon*, *maron*, *mathon*, *ma'on*.

B) *Bokstäfvernas Indelning.*

§. 2.

Bokstäfverna indelas:

1:o efter den större eller mindre sjelfständigheten i deras ljud, uti

vokaler: *α, ε, i, o, u, y, å, ö;*konsonanter: *δ, γ, β, j, k, l, m, n, p, r, s, f, w.*

2:o efter egenskaperna, som de hafva i språket, vokalerna, uti

Hårda (majores) *α, o, u;*Milda (minores) *å, ö, y;*Lätta (mediæ) *e, i.*

3:o efter organerna, med hvilka konsonanternes ljud bestämmes. Denna indelning rörer således egentligen endast konsonanterna och ses jemte den efter egenskaperna uti följande tabell:

		Egenskaperna		
		Hårda	Milda	Lätta
Organerna	Strupljud	<i>k</i>	<i>g, j</i>	<i>h</i> <i>s,</i>
	Tungljud	<i>t</i>	<i>d</i>	<i>l, r</i> <i>n,</i>
	Läppljud	<i>p</i>	<i>w</i>	<i>m</i>

Anm. Med vokaler förstår man ljud, som frambringas genom alla tre organernas samverkan. De bestämmas till sitt uttal icke af något särskilt organ såsom konsonanterna, utan af det läge, som de föränderliga organerna, *tungan* och *läpparne*, iakttaga i förhållande till den mindre föränderliga *strupen*. Sålunda kan man lätt märka, hurusom vid uttalet af vokalerna *α, i, u* såväl *tungan* som *läpparne* betydligt förändras.

§. 3.

Diftongerna äro:

1:o egenteliga **uo**, **yö**, **ie**; t. ex. **suo** kärr, **syö** han äter, **fie** väg. Dessa höra hvar till sin särskilda vokal-klass.

2:o oegenteliga, bildade genom **i**, **u** (y) till efterljud, **ai**, **oi**, **ui**, **äi**, **öi**, **yi**, **ei**; **au**, **ou**, **eu**, **iu**, **än**, **ön**, **en**, **in**; t. ex. **paifa** skjorta, **moi** smör, **ui** han simmar, **päiwä** dag, **löi** han slog, **myi** han sålde, **mei** han förde, **faura** hafre, **foura** näfve, **neula** nål, **fiulu** stäfva, **fån** han går, **pöytä** bord, **fekeny** jag gör mig, **fynsijn** jag klöser mig.

Anm. 1. Utom de redan uppräknade förekomma ännu dialektvis egenteliga diftonger **oa** och **ea**, hvilka i andra dialekter motsvaras af långa vokaler **aa**, **ää**; t. ex. **moa**, **maa** jord; **peä**, **pää** hufvud.

Anm. 2. Ännu kunna mångfaldiga diftongiska sammanträffningar af vokaler äga rum, vanligen genom någon konsonants uteslutning; t. ex. **faon** jag smider, af **tafoo**; **nåön** gen. af **nåö** syn; **feon** gen. af **feto** fält. m. fl.

C) *Bokstäfvernas Egenheter och Förändringar.*

§. 4.

Man åtskiljer uti orden **stam** och **tillägg**. Då dessa sammanfogas uppkomma stundom missljud, som upphävas genom bokstafs-förändringar. Tilläggen kunna i allmänhet ske antingen före eller efter stammen. I förra fallet inverka de på hela stammen och göra den föränderlig, såsom i tyska ordet **gesprochen** af **sprechen**; i sednare händelsen blir stammen den styrande och ändelsen den beroende. Rörande Finska språket märkes:

a) att endast tillsatser efter stammen, **ändelser**, deruti förekomma. Derföre blir stammen den styrande och sjelf o-

föränderlig ända till sina sista bokstäfver, hvilka understundom lida af den tillkomne ändelsens egenheter.

b) att alla stammar slutas på vokal, kallad stamvokal, hvilken af vokalerna blir den i ordet enda föränderliga.

c) att jemväl ändelsen kan förändras, men innan detta får ske måste stammen hafva undergått alla de förändringar den kunnat och bort undergå.

§. 5.

a) Allmänna grunden till de flesta bokstafsförändringar i finskan är språkets sträfvande efter *jemvigt* emellan vokaler och konsonanter i hvarje särskilt stafvelse. Den jemnaste stafvelse uppkommer af *en* vokal och *en* konsonant; flera af hvardera slaget kunna väl finnas, men äro då lätt utsatte för förminskning, om stafvelsen vinner tillväxt; såsom: *tuo* han hemtar blir, efter tillkomst af *i*, *toi* han hemtade; *sauffo* utter, genom tillkomst af kons. *n*, *saufon* utterns.

Enahanda sträfvan efter jemvigt röjer sig i en dialektvis skeende fördubbling af konsonanten, så snart dess vokal blifvit fördubblad; t. ex. *tulen* jag kommer, *tulee* dial. *tullee* han kommer; *paja* smedja, *pajahan*, *pajaan* dial. *pajjaan*; *pajata*, *paja'a* dial. *pajjaa*. o. s. v. Denna fördubbling är likväl icke i skrift brukad.

b) Ibland vokalerna träffar denna jemvigtsregel endast de dubbla, diftongerna och långa vokalerna. Ibland konsonanterna åter äro de *Hårda* (*k, t, p*) de, som störa jemvigten, hvarföre de blifva *Milda* och *Lätta*; sålunda öfvergår *k* till *g*, *j* och *h*; *t* till *d*, *s*, *l*, *r* och *n* samt *p* till *w* och *m* *). I motsatt ordning kan endast det svaga *h* förbytas till *k* och *t*.

c) En egen grund för öfvergångar ligger uti de Lätta kon-

*) Egenteligen öfvergår *p* endast till *w* och detta åter till *m*.

sonanternas natur. De hafva nemligen alla utom **h sam-**
ma vokalljud **framför** sig och kunna derföre lätt öfver-
gå i hvarandra.

d) Det tjenar till att lätta öfversigten af bokstafsförändringarne, att känna stafvelsernas antal i ordet. De enstafviga orden äro få i finskan och hafva, med undantag af några pronomina (t. ex. **me** vi, **te** ni (i), **he** de; **ku**, **ke** hvem, **mi** hvad, **se** den) samt partikeln **ja** (och), alltid dubbel vokal (diftong eller lång vokal). Deras förändringar äro ock derföre de bestämdaste. — En lång vokal eller diftong kan icke ursprungligen förekomma längre fram i ordet än dess första stafvelse. Der annorlunda skulle synas, har man att söka grunden i sammandragning af tvenne enkla vokaler. Särskilt uppmärksamhet förtjena några trestafviga ord, emellan hvilkas andra och tredje stafvelse finnes en svag bokstaf, nära beslägtad med **h**, **f** och **s**. Denna framträder i många fall och förvandlas i likhet med andra bokstäfver samt betecknas i slutet af orden vanligen med ett aspirationstecken ('); t. ex. **was**taan, **was**ta'an (was^htahan, was^ftahan, was^stahan) jag svarar, (was^hta'in, was^ftadin, was^stadin) was^htasin jag svarade, (was^hta'nut) was^htannut den som svarat o. s. v. **wene'**, **wenes**, **weneh**, **wenes** båt; (**wene'**ehen) **wenes**ehen in i båten m. fl.

a) *Vokalerna.*

§. 6.

Vokalharmonien.

De **hårda** vokalerna kunna alldrig med de **milda** stå tillsammans i samma ord. De **lätta** åter kunna förenas med begge slagen, men föredraga de **milda**. Deraf följer:

a) att ändelserna hafva tvenne skepnader, en med hårda

och en med milda vokaler; t. ex. *falo-na*, *pöytä-nä* af *falo* hemman, *pöytä* bord.

b) att anhangspartiklar och ord likaledes hafva dubbel skapnad; t. ex. *ku-ka-pa*, *mi-kä-pä* af *ku* hvilken, *mi* hvad; *falonan-sa*, *pöytänan-sä*; *sem-moinen*, *täm-möinen*.

c) att de lätta vokalerna, då de uti ett ord stå tillsammans med någotdera slaget, hafva intet att bestämma rörande tillägget; t. ex. *niiftu-na*, *filmä-nä* af *niiftu* äng, *filmä* öga.

§. 7.

Diftonger.

Af den i §. 5. a. anförda grunden för bokstäfvernas jemvigt i hvarje särskilt stafvelse härflyter en för finska språket allmän lag, att tre vokaler icke kunna stå ihop. Deras sammanstötande undvikas:

a) med egenteliga diftonger (§. 3. 1.) och långa vokaler genom den förra vokalens bortkastning, om vokal omedelbart tillkommer; t. ex. *yo* natt (*yoinä*), *öinä*; *tie* väg (*tieinä*), *teinä*; *syö* han äter, (*syöi*, *syöisin*), *söi*, *söisin*; *pää* hufvud, (*pääinä*), *päinä*; *mapaa* fri (*mapaaina*), *mapaina*; *ehfoo* afton (*ehfooina*), *ehfoina*; eller genom diftongens öfvergång till lång vokal (bestämd af den föregående), om genom en konsonants uteslutning ännu en vokal sammanstöter; t. ex. *ruoka* mat (*ruo'an*), *ruuan*; *tiedää* han vet (*tie'än*), *tiiän*; *syö* (*syötä*, *syötä*), *syötä*. Till undvikande af hiatus inskjutes likväl vid den efterföljande vokalen *i* eller *w*, såsom: *tiijän*, *syöwä*; men i skrift undvikas vanligen bortkastning af *t* genom bruket af *d*, då också diftongen kvarstår; såsom: *tiedän*, *syödä*. (jfr. §. 1. anm. 2.)

b) med oegenteliga diftonger (§. 3. 2.), i hvilka *i* eller *y* utgör efterljudet, genom dessas öfvergång till konsonanter *j* och *w* framför en tillstötande vokal; t. ex. *poika* son,

(poi-an), pojan; taloi-en, talojen, taloja; fån han går, (fånti, fåntisi, fåvelee), fåwi, fåwisi, fåvelee. Dock bortfaller ofta j om den tillkomne vokalen är i; t. ex. poi-ille, pojille, po-ille; ui han simmar (ui-in, ujin, ujisin), uin, uisin; tarinoi han berättar, tarinoisin, tarinoin; melje, melji, meli broder.

Sammandragning.

§. 8.

Sammandragning inträffar med tvenne ursprungeligen till skilda stafvelser hörande korta vokaler, då de komma att stå omedelbart vid hvarandra. Af tvenne korta stafvelser uppkommer härigenom en lång. Detta sker:

a) med tvenne korta vokaler, af hvilka den sednare är e, som då öfvergår till i, bildande med den föregående vokalen en diftong; t. ex. koettaa, koiffaa han försöker; talo'en, taloin; sano'en, sanoessa, sanoin, sanoissa; lehmä'en, lehmäin; fulke'en, fulke'essa, fulkein, fulkeissa; pelto'en, peltoin; tuoka'e, mentä'e, tuokai, mentäi; är den sednare vokalen i, så bildar den, oförändrad, diftong med den föregående, t. ex. wierahina, wiera'ina, wiera'ina.

b) med tvenne andra vokaler, som bilda en förlängning af den föregående; t. ex. korea, koree grann; taloa, taloo; tuokae, mentäe, tuokaa, mentää; kotoan jag samlar, rupean jag begynner, kotoon, rupeen; (talohon), talo'on, taloon; (siltata), siltä'a, siltää; silto'a, siltoo; ihmisiin, ihmisiin; antaas, antaas. Denna sammandragning inträffar dock icke om föregående vokalen hör till ordets första stafvelse; hvarföre icke heller någon konsönant derefter får utelemnas; t. ex. peä, moa, maahan, työhön, maata, työlä.

I allmänhet brukas uti skrift ingen annan sammandrag-

ning, än då båda vokalerna äro desamma. I tal deremot ske dessa sammandragningar vanligen alltid.

§. 9.

Bortkastning och Förvandling.

Af de enkla vokalerna äro *a, å, e, i* föränderliga och *o, ö, u, y* oföränderliga.

a, å.

a) framför *i*, som icke följes af annat *i*,

1. bortkastas *a, å* ifrån flerstafviga ord, som icke äro egentliga nomina, äfvensom ifrån deriverade former, såsom komparativer, superlativer, passiver, samt tvåstafv. verbalia på *ja*; t. ex. *saama* l. *saapa* fående, *sanoma* sägande, *saama* fångst, *sanoma* sägen (modi nominales af *sa* han får, *sano* han säger) hafva i pl. *saawina* l. *saapina*, *sanowina*, *saamina*, *sanomina*; *kehnompa*, *kehnoimma* (komp. och superl. stam af *kehno* dålig) hafva pl. *kehnompina*, *kehnoimmina*; *saata*, *sanotta* (pass. stam till *sa*, *sano*), *sanotti*, *saati*; *kostuttaa* han fuktar *kostutti*, *helistää* han skramlar, *helisti*, *saaja* den som får, *saajina*; men deremot, *saataisi*, *sanottaisi*, *kostuttaisi*, *helistäisi* (emedan annat *i* följer).

2. uti tvåstafviga ord bortkastas *å* alltid, men *a* endast då den föregående stafvelsen har *o, u* ensam eller såsom den föregående af tvenne vokaler, hvaremot *a* i alla öfriga fall öfvergår till *o*; t. ex. *filmä* öga, *wetää* han drager, *korwa* öra, *soutaa* han rör, *kuiwa* torr, *filminä*, *weti*, *korwina*, *souti*, *kuiwina*; men *kala* fisk, *sala* hemlig, *peura* ren, *naula* spik, *kaloina*, *saloina*, *peuroina*, *nauloina*. Deremot då annat *i* följer: *wetäisi*, *soutaisi*.

3. i flerstafviga ord (som till följe af 1. kunna vara endast rena nomina) bortkastas *a, å*, om *h* eller annan vokal

än i, u omedelbart föregår; såsom: **ainoa** den ende, **forea** grann, **hopea** silfver, **ainoina**, **foreina**, **hopeina**; men förvandlas till o, õ om i finnes uti föregående stafvelsen eller dubbel konsonant föregår; såsom: **afia** sak, **rafia** ask, **faritfa** lam, **pappila** prestgård, **helinä** skrammel, **nawetta** fähus, **asioina**, **rasioina**, **faritsoina**, **pappiloina**, **helinõinä**, **nawettsoina**; kan förvandlas eller, ehuru sällsyntare, bortfalla uti öfriga fall; såsom: **wasama** pil, **wikkela** qvick, **omena** äpple, **harawa** räfsa, **wasara** hammare, **wasampoina**, **wikkela**, **omenoina**, **harawoina**, **wasaroina**, men äfven **wasamina**, **wikkelinä**, **omenina**, **harawina**, **wasarina**, **ottaja** tagare, **ottajoina** l. **ottajina**.

b) a, å bortfaller vid slutet af karitiva adjektiver, superlativer och de flesta ord, i hvilka de föregås af h ('); såsom: **wiattoma**, **wiattom** (**wiaton** oskyldig); **fehnoimma**, **fehnoimm**, (**fehnoin** sämst); **wieraha**, **wierah** (**wieras** fremmande); **wapaha**, **wapa**, dock vanligen äfven **wapaa** fri, **ehtoo** afton af **ehtoho**, och några andra.

c) a, å öfvergår till e framför passivi ändelsen och i tvåstafv. ord framför komparativi ändelsen; **annan** jag gifver, **annetaan** jag gifves, **koštutan**, **helistän**, **koštufetaan**, **helistetan**; **koma**, **kowempi** hårdare; **kylmä**, **kylmempi** kallare.

e.

d) e öfvergår till i uti slutet af tvåstafviga ord och med föregående t jemväl uti flerstafviga; såsom: **fiwe**, **fini** sten, **puole**, **puoli** hälft, **suure**, **suuri** stor, **tuome**, **tuomi** hägg, **Suome**, **Suomi** Finland, **hymnyte**, **hymnyti** (**hymnyš** godhet), **kolmante**, **kolmanti** (**kolmas** den tredje).

e) e bortfaller

1. ifrån slutet af andra flerstafviga ord; t. ex. **paimene**, **paimen** herde; **tyttäre**, **tyttär** (**tyttär** dotter); **wenehe**,

weneh, wene' båt; lainehe, laineh, laine' svallvåg; fantelehe, fantele' harpa; sammale, sammal mossa.

2. vid tillkomsten af *i*; t. ex. päimenina, wenehinä, tyf-tärinä; ole, oli, olisi; kámele, káweli, káwelifi; tuule (tuuli blåst), tuulina; kiwinä; hewose, hewosina.
3. framför stafvelser, som börjas med enkelt *t*, *f*, *n* uti fler-stafviga ord alltid; t. ex. hymnyte (hymnytetä), hymnyf-tä; wáhene (wáhenenee) wáhennee, (wáhenennyf) wá-hennyf, (wáheneköön, wáhenköön), wáhettöön (wáhe-nesä, wáhentä) wáhettä; men i tvåstafviga blott då den föregående är *en* lätt eller *t* eller af två konsonanter den sednare antingen *s* eller *f*; t. ex. tuule, tuulta; lume, lumta, lunta; une, unta; lapse, lapsta, lasta; kante, kantta; yhte, yhttä, yhtä; kahte, kahtta, kah-ta; lohe, lohsta; tuohe, tuohsta; joutse, joustsa, jous-ta. I allmänhet hafva nomina flera friheter med vok. *e* än verba, hvilka icke i tvåstafviga ord bortlemna det vidare än då en lätt konsonant eller tvenne, af hvilka den sednare är *s*, föregå; t. ex. tule, tulnen, tullut, tul-foon, tulfaan; ole, olnen, olnut (ollen, ollut), olfoon; mene, mennyf; juokse (juoksnut) juosnut (juosfut).

f) *e* efter *h* (') öfvergår alltid till den vokal, som närmast föregår *h*; såsom: talohen, talohon; taloihen, taloihin; sanottihen, sanottihin; sanotahen, sanotahan.

i.

g) *i* bortfaller ifrån slutet af flerstafviga ord efter *h* (') och om det uppkommit af *e* efter *t* (jfr. d. ofv.); såsom: rufi-hi, rufih (ruis råg), kolmanti (kolmansfi), kolmans; hy-wynfi (hymnyfi), hymnyš; men bortfaller eller förvandlas efter behag då *i* tillkommer; såsom: rišti kors, pappi prest pl. riština, pappina l. rišteinä, pappeina; fuorin jag skalar, fuorin jag skalade, fuorisin l. fuorein, fuoreisin.

h) *Elision*: *a*, *å* och ett *af e* uppkommet i kunna, då de sluta ett ord och följande ordet börjas med vokal, utlemnas i vers (elideras); t. ex. *leſſ(i) on leiffinſå pitányſ*; är vokalen genom någon utlemning efter sig aspirerad, så får elision icke äga rum; t. ex. *af jåtå' lemna, anna' gif*.

§. 10.

Inskjutning.

Denna inträffar endast dialektvis och sker sålunda, att framför långt *aa* sättes *o* sällan *u*, framför långt *åå* ett *e* eller understundom *i*, hvarest de långa vokalerna förkortas; såsom: *påå* hufvud, *peå*, *maa* jord, *moå*; *ſiltåå*, *ſilfoå*; *fehåå* gören *i*, *fehåå*; *ſiaå*, *ſioå*. Dessa kunna sedan åter sammandragas (§. 8.); såsom: *ſiltoå*, *fehåå*, *ſioå*.

§. 11.

Omsättning.

Omsättning förekommer blott dialektvis sålunda, att vokalen *i* byter rum med en enkel konsonant; såsom: *maali* af *maailma* värld, *tånåif* af *tånåfi*; *elåiſſåin* för *elåiſſåni*; *wiereſſåiſ* för *wiereſſåiſi*.

b) *Konsonanterna.*

§. 12.

En stafvelse kan slutas antingen med vokal, då den heter *öppen*, eller med konsonant och kallas då *sluten* eller *tillyckt*. Konsonanten kan vara antingen utsatt och bestämd; såsom: *fel*.*lon* klockans, eller utesluten och kvarstående endast såsom aspiration; t. ex. *forte'* fråken, af *forttehe*, *forteh*; *arwata'* att gissa, af *arwattata*, *arwattat*, *arwatat*; *ulomma'* af *ulommatse*, *ulommat*; *tule'* kom, af *tuleka*, *tulek*.

§. 13.

De *hårda* konsonanterna (jfr. tab. §. 2.) *k*, *t*, *p* förmildras när de börja en *öppen* stafvelse, hvilken icke är den första i ordet, men som under böjningen blir *sluten*. Förmildringen sker sålunda, att (§. 5. a. b.) *k* med föregående *n* blir *g* och, då *e*, *i* följer, med föregående annan lätt konsonant *j*, men försvinner i andra fall *); *t* med föregående *l*, *n*, *r* blir *l*, *n*, *r* och för öfrigt *d* (§. 1. 2.); *p* med föregående *m* blir *m*, men i öfrigt *w* (jfr. not. §. 5. b.); t. ex. *ranfa* långved, *rangan*; *winkuu* han gnäller, *wingun*, *wingumme*; *fulfee* han far, *fuljen*, *fuljet*; *farfi* mört, *färjen*; *pyhfeån* jag astorkar (*pyhfeen*), *pyhjennyf*; *wifa* fel, *wian*; *jalka* fot, *jalan*; *pafo* flykt, *paon*; *walfa* välde, *wallan*; *parfa* skägg, *parran*; *fåån* fåå han vänder, *fåännån*, *fåännätte*; *rampa* lam, *ram*; *man*; *fowempa*, *fowemman*; *lapa* skuldra, *lawan*; *lepo* hvila, *lewon*; *leipoo* han bakar, *lewon*. Äro dessa konsonanter dubbla, så förmildras de till enkla; såsom: *fatto* tak, *faton*; *fofuffaa*, *fofufutan*; *rakko* blåsa, *rafon*; *ryhpyii* han super, *ryhpin*. Föregås dessa konsonanter af *s* och *k*, *p* jemväl af *t*, så pläga de vanligen icke förmil-

*) Ursprungeligen förmildrades *k* öfverallt till *g*. Sålunda läser man i gamla skrifter: *ulgoß*, *jårgen*, *lugun*, *magun*, *pelgen* o. s. v. af *ulko*, *jårki*, *lufu*, *maf*, *pelko*. Sedermera antogs, enligt fordringarne af ett mera förfinadt uttal, konsonanterna *j* och *w* i stället för *g*, som fick qvarstå endast efter *n*; man är likväl ännu icke fullkomligen ense om rätta sättet för denna förmildring. Dock brukas ofta efter andra liqvida *w* framför hårda vokaler och *j* framför de öfriga vokalerna; likaledes *w* emellan tvenne vokaler; såsom: *luwun*, *mawun*, *pelwon*, *hårjån* (af *hårkå*), *fårjillå* (af *fårki*). Behöfliga och allmänt antagna synes numera *g* vara efter *n* och *j* efter andra liqvida framför *e* och *i*.

dras; såsom: mušta svart, muštan, iffu gråt, iffun, piispa biskop, piispan.

Förmildring inträffar ock af samma orsak, utan att någon ändelse tillkommer, om vokalen, som slutar stafvelsen, bortfallit; t. ex. wiattoma, wiatom (wiaton); tyttäre, tyttär, tyttär; kutehe, kuteh, kudeh (fude' inslag); wempele, wempel, wemmel loka.

När förmildring engång blifvit gjord, så får den icke mera återgå om också dess orsak skulle upphäwas; såsom: wifa fel, wiattoma, wiatonta; lufee han läser, luetta, luetaan; pelko, pelotta, pelotan; påättää, påättää, påättään; kulkee, kuljettaa, kuljetan; kufko, kufotta, kufota', kufotaf.

§. 14.

Den hårda konsonanten *f* kan icke såsom ursprungligen enkel stå emellan tvenne korta vokaler längre fram i ordet än emellan den första och andra stafvelsens vokal, om ingen stafvelse vidare följer; t. ex. filmä'a, ero'a, wesi'a, laulu'a för filmätä, erota, wesitä, lauluta af filmä öga, ero skilnad, wesi vatten, laulu sång; men maata, puuta, awainta, mätästä, wapaata af maa jord, puu träd, awain nyckel, mätäs torfwa, wapa fri; kufoo han väfver, kuto'a för kufota.

Samma regel gäller äfven för *f*, *p*, ehuru de, emedan få ändelser med dem begynnas, sällan komma i sådant läge; t. ex. muuttakohon l. muuttakohon; hakakohon l. hakakohon af muuttata han förändrar och hakee han söker; men deremot endast lyököhön, pankohon, arwattakohon af lyö han slår, panee han sätter, arma'a han gissar. Äfvenså syöpä l. syömä, myypä l. myymä, af syö han äter, myy han säljer, men endast sanoma, tekemä (ej sanopa, tekepä) af sanoo han säger, tekee han gör, samt syöpi,

mynpi (ej *nyōmi*, *mynwi*), men deremot *sanopi* l. *sano-wi*, *tefepi* l. *tefewi*.

§. 15.

a) *f* öfvergår till *h* framför *f*, *d*, *n*, t. ex. *nâh(y)*, *nâhdâ'*, *nâhnen* af *nâfee* han ser.

b) Deremot öfvergår *h* till *f* framför *g*; t. ex. *yhfi*, *fahfi*, *haahfi*, *lâhfi* för *yhfi*, *fahfi*, *haahfi*, *lâhfi* af *yhti*, *fahfi*, *haahfi*, *lâhfi*, alldeles såsom i latinet *traxi*, *vexi* (*tracsi*, *vecsi*) af *traho*, *veho*.

§. 16.

f enkelt eller efter *h*, *l*, *n*, *r*, öfvergår till *g* framför ett icke ursprungligt *i* d. v. s. som träd i en annan vokals ställe (§. 9.); t. ex. *uufi ny*, *wefi vatten*, *fofi saning*, *hymynfi godhet*, *yhfi en*, *fahfi två*, *faafi han fälde*, *murfi han bröt*, af *uufi*, *uute*, *wefi*, *wete*, *fofi*, *hymynfi*, *yhfi*, *fahfi*, *faafi*, *murfi*; *puhahfi* l. *puhahfi* af *puhahtaa*.

§. 17.

De *lätta* konsonanterna öfvergå ofta i hvarandra (assimileras). Ibland de lätta är det svaga *h* (') jfr. §. 5. d. så obestämdt, att det öfvergår nästan till hvarje annan konsonant, vid hvilken det kommer att stå.

a) Ursprungligt *h* (') omvexlar vid ordens slut med *g* och ett försvagadt *f*, men öfvergår framför *p*, *t* och *n* till *p*, *t* och *n*; såsom: *weneh*, *wene'*, *wenef*, *weneš* båt, *wiera-ha* (*wierah*), *wieraš*; *wene'tâ*, *wenettâ*, *wenetten*; *ar-wa'an* jag gissar (*arwa'*) *arwa'nuf*, *arwa'nen*, *arwan-nuf*, *arwannen*; *wene'på*, *weneppå*; *sano'säg*, *sano'pa*, *sanoppa*; men framför *f* kan det vara såväl *t* som *f*; såsom *arwaffoon*, *arwaffoon*; *wenettô*, *wenettô*; mellan tvenne korta vokaler, af hvilka den föregående icke hör till första stafvelsen af ett ord, kan *h* (') uteslutas och

sammandragning ske; såsom **wierahallen** l. **wieraallen**. (§. 8.)

b) **n** blir **m** framför **p** och **m**; såsom: **en må**, **emmå** icke jag; **onpi**, **ompi** han är; **sen moinen**, **femmoinen**; **n** blir **z**, **l**, **r** invid **z**, **l**, **r**, såsom: **lasna**, **lasfa**; **wierasna**, **wierasfa**; **sen lainen**, **sellainen** sådan; **purnut**, **purnen**, **purrut**, **purren**; **pääsnen**, **pääsnyf**, **päässen**, **pääsfyf**; **fulnen**, **fulnut**, **fullen**, **fulluf**.

c) **m** blir **n** vid slutet af orden och framför **t** eller **n**; såsom: **wiattoma** (**wiattom**) **wiatom**, **wiaton**; **matalimma** (**matalimm**) **matalim**, **matalin** lägst; **awaim**, **awain** nyckel; **fufime** (**fufim**) **fudim**, **fudin**; **lume**, **lumfa**, **lunta**; **nieme**, **niemtå**, **nientå**; **wiatomna**, **awaimna**, **wiatonna**, **awainna**.

d) **t**, hvilkens släktskap med några lätta konsonanter bevises genom förmildring §. 13, öfvergår framför **n** till **n**; såsom: **fanonufna**, **fanonunna**; **uufena**, **uufna**, **uunna**; **fullufna**, **fullunna**.

e) **l**, **n** emellan tvenne korta vokaler uteslutas (dialektvis), hvarest vokalerna sammandragas; t. ex. **fulen**, **olen**, **menen**; **fu'en**, **o'en**, **me'en**; **fuun**, **oon**, **meen**; **ole**, **o'e**, **oo**; **olifin**, **oifin** o. s. v.

§. 18.

a) Ursprungligen hafva alla ord i finskan slutats på vokal; men numera hafva några bortlemnat slutvokalen (jfr. §. 9.), så att de ändas på konsonant, hvilken äfven derföre ofta förändrats (jfr. §. 17.). De finalkonsonanter, som sålunda uppstått, äro: vanligast **n**, mera sällan **z** eller aspiration (**h**, **'**, **t**, §. 5. d; §. 17. a.), och understundom **l**, **r**. Den vokal, som dervid lättast afgått, är **e**, hvilken numera icke förekommer i ordens slut, utom **ifse** sjelf och **folme** tre, samt några böjningsändelser, som dock ofta antaga ett **n**

finale eller aspiration; t. ex. *talolle*, *talollen* l. *talolle'* af *talo* hemman; *samatte*, *samaten* l. *samate'* af *sama* den-samme; *sitte*, *sitten* l. *siten* af *se* denne.

b) Ännu mindre kunna tvenne konsonanter sluta ordet. Om nu en vokal, som föregås af flere konsonanter, blifvit ifrån slutet bortlemnad, så måste äfven konsonanterna förminskas till en. Vanligen bortfaller den föregående af tvenne olika; såsom: *warjelufse*, *warjelufs*, *warjelus*; *ksymyfsse*, *ksymyfs*, *ksymyfs*; *kolmanssi*, *kolmans*, *kolmas*; *ulosse*, *ulos*, *ulos*; *alasse*, *alafs*, *alas*; *ottakaatte*, *ottakaatt*, *ottakaat*.

c) Intet finskt ord börjas med flere än en konsonant. Derröre bortkastas vid lån af fremmande ord begynnelsekonsonanterna ända till den sista; såsom: *ranta* af *strand*, *pele* af *spel*. Dock låta försämrade dialekter de mest lätta *l*, *n*, *r* föregås af *k*, *p*, *t*, hvilka dock af renare uttal bortlemnas; såsom: *kreivi*, *reivi*; *klasi*, *lasi*; *trenki*, *renki*; *knuppi*, *nuppi*. Likaså vid onomatopoetiska ord; såsom: *fraakkuu*, *raakkuu*. Af denna orsak börjas ingen stafvelse med flera än en konsonant; såsom: *sirp-pi* skära; *porssua* förstuga.

d) Emedan intet ord slutas på flere än en konsonant, så borde icke heller någon stafvelse slutas annorlunda. Likväl kunna i ordets första stafvelse, som har den starkare accenten, de lättaste *l*, *n*, *r* efterföljas af *k*, *p*, *t*, eller *s*; såsom: *tärkki* knapp, *kolffa* dyster, *wälkkywä* skimrande, *tärppää* (fisken) nappar.

e) Af det sagda följer, att under intet vilkor tvenne konsonanter få finnas i slutet af en stafvelse längre fram än den första, utan bortkastas likasom i slutet af ordet; såsom: *kolmante*, *kolmant*, *kolmantta*, *kolmatta*; *harawoittee* han räfsar, *harawoit*, *harawoitnut*, *harawoitnut*, *harawoinnut*; *ksymyfsse*, *ksymyfs*, *ksymyfsä*.

f) Emedan ett sådant hopande af konsonanter vid stafvelsens slut alltid uppstår genom vokalbortkastning, så är klart, att vokalen bibehålles för att hindra detta, om icke konsonanternas frändskap till hvarandra på ömse sidor om densamma fordra dess uteslutning. Den här ifrågakommande vokalen är vanligtvis *e* (§. 9. e). Uti flerstavviga ord sker bortlemning alltid, emedan språket längtar efter förkortning; ibland konsonanterna har *z* den största frändskap, så att *e* kan utelemnas äfven om ännu en konsonant skulle föregå *z*; såsom: *lapse*, *lapsz*, *lapssta*, *lassta*, *lassten*, *lasna*; *syöfsee*, *syöfz*, *syösnyt*, *syösnen*, *syöstå*; i några nomina kunna dessutom två andra kons. stå (§. 9. e) såsom: *fanffa* af *fante*, *fansi* lock; *yksi* blir *yhte*, *yht*, *yh*, *yhtå*; *yhnä*, *ynnä*.

§. 19.

Anmärkingar.

Om man jemför tab. §. 2. och nu framstälde konsonantförändringar, så befinnes

a) att endast *g*, *d*, *w* och *z* äro oföränderlige.

b) att konsonanternas släktskap, efter lättheten att öfvergå i hvarandra, blifver i ordning ungefär följande: *i*, *g*, *f*, *h*, (*'*), *s*, *t*, *d*, *r*, *l*, *n*, *m*, *p*, *w*, af hvilka den första börjar öfvergången ifrån vokalerna och den sista utgör en återgång till desamma. (§. 7. b)

II. Stafvelserna.

§. 20.

Accenterna.

Accenterna äro i finskan tvenne: den *toniska* (*tonicus*), som är starkare och förekommer på första stafvelsen

af hvarje ord, samt den *euphoniska* (euphonicus), hvilken är svagare och faller vanligtvis på hvarje af de öfriga udda stafvelserna (tredje, femte, sjunde &cet.), som icke tillika är den sista i ordet; såsom: *tuntemättomúudesfánsafin*.

Att accenten inverkar på bokstäfverna, synes deraf att endast den första stafvelsen, för att göra den starkare accenten hörbarare, kan hafva ursprungligen tvenne vokaler (§. 5. d) samt slutas i vissa fall (§. 18. d) på tvenne konsonanter.

§. 21.

Quantiteten.

Quantiteten i finskan beror af bokstäfverna och accenten.

a) Vokalerna i finskan äro alla tvetydiga (ancipites) d. v. s. de kunna vara såväl långa som korta; i förra fallet skrivas de dubbla, såsom: *aa, åå, ee* m. fl. i sednare fallet enkla, såsom: *a, å, e*. Konsonanterna inverka på kvantiteten endast såvida de stå efter vokalen och hindra ljudet att ifrån denna så hastigt öfvergå till den följande.

b) En stafvelse är lång (-), 1:o då den har två vokaler, af hvilka den sednare icke får vara *i* med föregående ursprungligen enkel vokal; 2:o då den har enkel vokal med omedelbart påföljande *i* eller två konsonanter samt tillika någon accent.

c) En stafvelse är kort (°), då den har enkel vokal med åtföljande vokal eller blott en konsonant samt derjemte tonisk accent.

d) I alla öfriga fall är stafvelsen tvetydig (°), d. v. s. den kan användas som lång eller kort.

T. ex.

1. Ei ollut sitä metsästä
2. Nälen neljän juoksewata,
3. Koivin koikkelehtawata,
4. Ku ei tullut kuulemahan
5. Gloa imehtimähän.

Kalev. XXII. 221. f.

Ann. Den finska runoversen är trocheisk, bestående af fyra versleder (pedes), hvardera utgörande en trochee (-o), utom den första, som understundom äfven är daktylus (-o o), amphimacer (-o -), tribrachys (o o o), jamb (o -) o. s. v. Så bland föregående verser 2. 4. 5.

III. Orden.

§. 22.

Så väl i anseende till sin betydelse, som till sin böjlighet äro orden af tre slag: *Nomina*, betecknande sak, *Verba*, som utmärka handling och *Partiklar*, som utvisa ett förhållande.

A) *Nomen*.

§. 23.

Genus.

Finska språket gör ingen skilnad emellan genus (kön) hos nomina. Skall könet bestämmas, så användes vanligen skilda ord, såsom: *lehmä* ko, *härkä* ox; eller sammansättes ordet med ett annat, som utvisar könet; såsom: *wai-mo* kvinnan, *miesihminen* mansperson, af *wai-mo*, *mies* och *ihminen*.

§. 24.

Deklination.

Deklinationen i finskan är gemensam för alla nominalböjningar, således för substantiver, adjektiver, räkneord, pronominer, verbers nominalmodi och böjliga partiklar.

Deklination sker genom tvenne numeri, singularis och pluralis, hvardera med femton kasus, hvilka jemte sina ändelser äro följande:

Kasus	Ändelsen	
	Singularis	Pluralis
Nominativus	—	-t
Infinitivus	-ta	-ita
Genitivus	-n	-ifen, ten
Inessivus	-sfa	-isfa
Elativus	-sfa	-ista
Illativus	-hen	-ihen
Adessivus	-lla	-illa
Ablativus	-lta	-ilta
Allativus	-llen	-illen
Abessivus	-ffa	-iffa
Prolativus	-fte	-ifte
Translativus	-ffi	-iffi
Essivus	-na	-ina
Komitativus	-ne	-ine
Instruktivus	-n	-in

§. 25.

1. *Nominativus.*

Dessa kasusändelser läggas till stammen, som fås af

genitivus singularis, sålunda att dess ändelse (n) utelemnas och sista stafvelsens begynnelsekonsonant, om denna enl. §. 13. förmildrats, återställes till **f, t, p** eller **ff, pp, ff**. Nominativus har ursprungligen varit stam till alla ord och har derföre ingen ändelse. Denna ursprungliga nominativus är likväl hos en del nomina icke numera i behåll, utan har antingen **förkortats**, genom uteslutning af den sista vokalen och deraf beroende konsonantförändring, eller **förändrats** sålunda att en ny ändelse blifvit antagen till slutet och den förra bortlemnad. För att återfinna ordet i lexikon måste man derföre känna den **förkortning** och **förändring**, som det undergått. De ses af följande tabell:

Urspr. Nomin.	Förändringarne	Förändr. och förkort. Nom.
Tvåstafv. ord.		
-e	- - - - -	-i
-te	- - ti - - -	-fi
Flerstafv. ord.		
Komp. {mpa	} - mp' - - -	-mpi
{mpå		-nen
-fe	- - - - -	
-ha	} - h - - -	}
-há		
-hi		
-ffe	- - fs - - -	-s
-nte	- - nfi, nš - - -	}
-te	- - ti, fi - - -	
-he	- - h - - -	{-š
Particip. -che	- - eh - - -	{-h, ', t.
Nomina {ue	} - u', y' - - -	{u', uh, ut
{ye		{y', yh, yt
-le	- - - - -	-l
-re	- - - - -	-r
-ne	- - - - -	
-me	- - m - - -	}
Karit. adj. {ma	- - m - - -	
{má		
Superl. {mma	} - mm . . m - -	
{mmá		

t. ex. lume, lumi snö; fute, futi, fusi varg; kowem-
pa, kowempi hårdare; ihmise, ihminen människa; wie,
raha, wierah, wieras fremmande; ånråhå, ånråh, ån-
rås åbrant; rufihi, rufih, ruih, ruis, råg; wastaufse,
wastauks, wastaus svar; kolmante, kolmanti, kolmansi,
kolmans, kolmas den tredje; hywynyte, hywynyti, hywynysi,
hywynys godhet; firwehe, firweh, firwes yxa; wenehe,
weneh, wenet, wene' båt; sanonehe, sanonut den som
sagt; olue, lyhye, olu', lyhy', olut, lyhyt öl, kort; sam-
male, sammal mossa; tyttäre, tyttär, tyttär dotter; pai-
mene, paimen herde; morsiamme, morsiam, morsian brud;
osattoma, osatom, osaton odelaktig; mafalimma, mafa-
lim, mafalin lägst.

Nominativus pluralis bildas utan andra förändringar, än
de hårda konsonanternas förmildring, emedan **t** fogad till
stammen, gör stafvelsen slutet (§. 13.).

§. 26.

De öfriga kasus i pluralis hafva framför ändelsen ett
i, framför hvilket **a**, **å**, **e**, **i** undergår de förändringar, som
uti §§. 7—9. beskrifvas. Endast **suola** (salt) och **puola**
(lingon) hafva emot vanliga förhållandet förvandlat **a** till **o**,
suoloina, **puoloina**, för att skiljas ifrån **suoli**, **suolen** tarm
och **puoli**, **puolen** hälft, **suolina**, **puolina**.

§. 27.

Bildningen af öfriga kasus.

2. Infinitivus.

a) Förändringar med stammen:

Ifrån stammar på **a**, **å**, **e**, **i** med föregående **h** bort-
lemnas slutvokalen och förändras **h** såsom uti den förändra-
de Nominat. (se §. 25. tab. §. 17. a); såsom: **wieraha**,
wieras; **wenehe**, **weneh**; **rufihi**, **ruih**, **ruis**.

Öfriga stammar på **e** bortlemna slutvokalen (§. 9. e), då de äro flerstafviga samt tvåstafviga med framför **e** stående annan enkel konsonant än **f**, **p**, **w** eller tvenne konsonanter så att den sednare är **s**, eller **t**; efter vokalens bortlemning förändras konsonanterna efter §. 17. och 18.; såsom: *tuhante*, *tuhant*, *tuhat*; *kante*, *kant*; *lapse*, *laps*, *las*; *kyshymyke*, *kyshymyks*, *kyshymys*; *lume*, *lum*, *lun*; *nieme*, *niem*, *nien*. En del behåller dock **e** efter **m**; såsom: *Suome*, *tuome*, *nime*.

I pluralis, der i stället för slutvokalen träder **i** (§. 9.), kunna inga konsonantförändringar med stammen för stafvelsens slut (§. 18.) äga rum; såsom: *kyshymyke*, *kyshymyksi*.

b) Förändringar med ändelsen:

Till dessa förändrade stammar äfvensom till de oföränderlige lägges ändelsen **ta**, hvaraf **t** bortfaller så snart det utöfver ordets första stafvelse skulle stå ensam emellan tvenne korta vokaler (§. 14.); t. ex. *wierašta*, *wenettä*, *ruišta*; *tuhatta*, *kantta*, *lashta*, *kyshymyštä*, *lunta*, *nientä*; *Suomea*, *nimeä*, *talo*, *talo'a*; *kala*, *kala'a*.

Plur. *tuhansia*, *kansia*, *lapsia*, *kyshymyksiä*, *lumia*, *niemiä*, *nimiä*, *taloia*, *taloja*, *kaloia*, *kaloja* (§. 7. b).

Flerstafviga ord kunna dock äfven bibehålla **t**, särdeles om föreg. stafvelsen är accentuerad eller börjas med **h**, som kan försvinna och derigenom göra stafvelsen lång; såsom: *jumalata* l. *jumalaa*, *jumalita* l. *jumalia*; *walehteliata* l. *walehteliaa*; *wierahita* l. *wieraita*; *wenehitä* l. *weneitä*; *rufihita* l. *rufiita*, äfven *wierahia*, *wenehiä*, *rufihia*.

3. Genitivus.

Uti pluralis har genitiven tvenne ändelser **ifen** och **ten**; till den förra sker de före **i** vanliga förändringarne med

stammen; framför den sednare ske endast de förändringar, som i Infin. sing. framför **ta**.

§§. 13. och 14. verka här gemensamt på **t** uti ändelsen, sålunda att det kvarstår efter konsonant, men för mildras eller fördubblas efter accentuerad stafvelse (särdeles toniskt) samt bortfaller för öfrigt; såsom: **wieraſten, weneffen, ruisten, tuhatten, laſten, kſſymyſten, nienten; maa, maiden (maien) l. maiffen; wieraha, wierahiffen l. wierahien; tuhante, tuhanti, tuhansi, tuhansien; lapse, lapsien; kſſſymyſſien, niemien; talo, taloien, talojen l. taloen, taloin; kala, kaloien, kalojen l. kalaen, kalain** (§. 8.).

Orden få derföre i pluralis dubbel genitivus, en med förändringarne uti stammen framför plur. **i**, en annan med förändringarne framför **t**; båda hafva de **t** och dess förändringar gemensamma. Är stamvokalen oföränderlig (§. 9.), så blir den det äfven här. T. ex. **talo** (**taloiten** och **taloten**), **taloien**, **talojen** och **taloen**, **taloin**; **filmå** (**filmifen** & **filmåten**), **filmien** och **filmåen**, **filmåin**; **pata** (**patoifen** & **pataten**), **patojen** & **pataen**, **patain**; har stafvelsen före **t** accent, så kan ordet ännu genom dess fördubbling få en genitivus pl. och finnes **h** i sista stafvelsen, så kan ytterligare genom dess uteslutning en ny form uppstå; t. ex. **karwaſ** bitter, stam **karwaha**, blir i genit. pl. med **ten**, **karwaſten** och med **ifen**, **karwahien**, sdr. **karwaien** l. **karwahiffen**, **karwaiffen**; **muufama** gen. pl. (**muufamaten**), **muufamaen**, **muufamain** l. (**muufamifen**), **muufamiffen** och **muufamien**.

4. Illativus.

Ändelsen **hen** fogas till stammen, hwarvid **e** öfvergår till den vokal som närmast föregår **h** (§. 9. f); **kala, kalahan; talo, talohon; ihmise, ihmisehen**; i pluralis kommer **i** att öfverallt föregå **h**, hvarföre äfven ändelsen alltid får detsamma; såsom: **kaloihin, kaloihin; ihmisihin**.

Men uti flerstafviga stammar, i hvilka slutvokalen föregås af **h** (') och således tvenne på hvarandra följande stafvelser skulle komma att börjas med **h**, förbytes det ena af

dem alltid till *z*; såsom: *wenehe*, *wenehehen*, *wenehesen* l. *wenefehen*; *puhehe*, *puhehehen*, *puhehesen* l. *puhesehen*; *wenehin*, *wenefihin* l. *wenehifin*. Är i singularis stamvokalen annan än *e*, så kan den icke stå om föregående *h* förbytes, utan bortfaller och ersättes af *e*; såsom: *wierahahen*, *wierahahen* l. (*wieras'hen*) *wierasehen*.

I alla händelser kan *h* här uteslutas och sammandragning verkställas; såsom: *falaan*, *faloon*, *ihmifeen*, *ihmifin*, *weneesen*, *weneeseen*, *puheesen*, *puheseen*, *weneifin*, *wieraafen*, *wieraseen*. §. 8. b. Dock undvikas helst sådana som *faloiin* af *falohin*. Enstafviga ord behålla alltid *h* (§. 8. b.) t. ex. *puuhun*, *fiehen* af *puu*, *fie*.

5. *Allativus*.

Ändelsen är eg. *ne*, hvartill *n* finale fogas för att befästa *e*. jfr. §. 18. a.

6. *Abessivus*.

Ändelsen är *ffa*, hvilken ock förekommer slutet; såsom: *faloffa*, *falofa'*, *falotaf*.

7. *Prolativus*.

Ändelsen *ffe*, hvaraf uppkommit tvenne variationer, som jemväl äro i bruk, nemligen *fse* och *fen*; t. ex. *faloffe*, *faloffe*, *falofen* (§. 18. a.); *sama*, *samatte*, *samaten*.

8. *Translativus*.

Ursprungliga ändelsen är *fse*, såsom den ännu finnes dialektvis och framför suffixer; men för öfrigt har *e* öfvergått till *i* (§. 9.).

9. *Essivus*.

Framför ändelsen *na* i sing. kunna jemte oförändrad bildning samma förändringar med stammen göras som framför Inf. sing. ändelse *fa*. Sålunda: *wierahana*, *wenehenâ*, *lapsena*, men äfven: *wierasna*, *wenehnâ*, *lasna*, i hvilka åter kons. kan assimiliras §. 17. såsom: *wierasfa*, *wenennâ*, *lasfa*.

10. *De öfriga kasus*

bildas utan annan förändring så väl i stammen som ändelserna, än konsonantförmildring (§. 13.) i de slutna stafvelserna.

Singularis

Stam	jo	työ	talo	kala	tupa	—
Nom.	jo (ka)	työ	talo	kala	tupa	—
Inf.	jota	työtä	taloa	kalaa	tupaa	—
Genit.	jon	työn	talon	kalan	tuwan	—
Iness.	joessa	työssä	talossa	kalassa	tuwassa	—
Elat.	joesta	työstä	talosta	kalasta	tuwasta	—
Illat.	johon	työhön	talohon	kalahan	tupahan	—
Adess.	jolla	työllä	talolla	kalalla	tuwalla	—
Abl.	jolta	työltä	talolta	kalalta	tuwalta	—
Allat.	jollen	työllän	talollan	kalallan	tuwallan	—
Abess.	jotta	työltä	talotta	kalatta	tuwatta	—
Prolat.	jotte	työtte	talotte	kalatte	tuwatte	—
Transl.	joeksi	työksi	taloksi	kalaksi	tuwaksi	—
Essiv.	jona	työnä	talona	kalana	tupana	—
Komit.	jone	työne	talone	kalane	tupane	—
Instr.	jon	työn	talon	kalan	tuwan	—

mer.

Pluralis

—	jo	töi	taloj	faloj	tupj
—	jot	työt	talot	falat	tuvat
—	joita	töitä	taloja	faloja	tupia
—	joitten	töitten	talojen	falojen	tupien
—	joiden	töiden	taloen	falaen	tupaen
—	joissa	töissä	taloissa	faloissa	tupissa
—	joista	töistä	taloista	faloista	tupista
—	joihin	töihin	taloihin	faloihin	tupihin
—	joilla	töillä	taloilla	faloilla	tupilla
—	joilta	töiltä	taloilta	faloilta	tupilta
—	joillen	töillen	taloillen	faloillen	tupillen
—	joikta	töittä	taloitta	faloitta	tupitta
—	joitte	töitte	taloitte	faloitte	tupitte
—	joiksi	töiksi	taloiksi	faloiksi	tupiksi
—	joina	töinä	taloina	faloina	tupina
—	joine	töine	taloine	faloine	tupine
—	join	töin	taloin	faloin	tupin.

Singularis

Stam	wieraha	wieraa	Eiwe	weitse	tuhante
Nom.	wieras	—	Eiwi	weitsi	tuhas
Inf.	wierasta	wieraata	Eiweä	weistä	tuhatta
Genit.	wierahan	wieraan	Eiwen	weitsen	tuhannen
Iness.	wierahasfa	wieraasfa	Eiwesjä	weitsesjä	tuhannesfa
Elat.	wierahasta	wieraasta	Eiwestä	weitsestä	tuhannesta
Illat.	wierasehen	wieraseen	Eiwehen	weitsen	tuhantehen
Adess.	wierahalla	wieraalla	Eiwellä	weitsellä	tuhannella
Abl.	wierahalta	wieraalta	Eiweltä	weitseltä	tuhannelta
Allat.	wierahallen	wieraallen	Eiwellen	weitsellen	tuhannellen
Abess.	wierahatta	wieraatta	Eiwettä	weitsettä	tuhannetta
Prolat.	wierahatte	wieraatte	Eiwette	weitsette	tuhannette
Transl.	wierahaksi	wieraaksi	Eiweksi	weitsäksi	tuhanneksi
Essiv.	wierahana	wieraana	Eiwenä	weitsenä	tuhantena
Komit.	wierahane	wieraane	Eiwene	weitsene	tuhantene
Instr.	wierahan	wieraan	Eiwen	weitsen	tuhannen

Pluralis

—	wierahi	wierai	Fiwi	weitfi	tuhansi
—	wierahat	wieraat	Fiwet	weitset	tuhannet
—	wierahita	wieraita	Fiwiã	weitfiã	tuhansia
—	{wierahitten	wieraitten	{Fiwien	{weitfien	{tuhansien
—	{wierasten	—	{Fiwe'en	{weitse'en	{tuhatten
—	wierahisfa	wieraisfa	Fiwisã	weitfisã	tuhansisfa
—	wierahista	weraista	Fiwiãtã	weitfistã	tuhansista
—	wierahihin	wierahin	Fiwihin	weitfihin	tuhansihin
—	wierahilla	werailla	Fiwillã	weitfillã	tuhansilla
—	wierahilta	werailta	Fiwiltã	weitfiltã	tuhansilta
—	wierahillen	weraillen	Fiwillen	weitfillen	tuhansillen
—	wierahitta	weraitta	Fiwittã	weitfittã	tuhansitta
—	wierahitte	weraitte	Fiwritte	weitfritte	tuhansritte
—	wierahilfi	weraiffi	Fiwilffi	weitfilffi	tuhansilffi
—	wierahina	weraina	Fiwinã	weitfinã	tuhansina
—	wierahine	weraine	Fiwine	weitfine	tuhansine
—	wierahin	weraim	Fiwin	weitfin	tuhansin

Anm. 1. Några ord få genom bokstäfvernas egenheter en dubbel skapnad: sådana äro de som slutas på tvenne vokaler, hvilka enl. §. 8. kunna sammandragas, samt de, i hvilka slutvokalen föregås af **ff**, **fš**, **hf**, hvarvid bokstäfverna omvexla enl. §. 17. a. Alla sådana ord böjas efter de fordringar, som den till stam antagna formen kan hafva; t. ex.

Nom.	fileå slät . . .	filee . . .	filiå	fili
Inf.	fileåå	fileetå . .	filiåå	filiitå
Gen.	fileån	fileen . .	filiån	filiin
Illat.	fileåån	fileseen .	filiåån	filiseen
	o. s. v.			

Nom.	weitti knif . .	weitti . .	meittä skog . .	meittä
Inf.	weitteå	weittä .	meittäå	meittäå
Gen.	weitten	weitten .	meittäån	meittäån.
	o. s. v.			

Anm. 2. Ett annat slag af dubbla böjningar uppkommer genom olika ändelser; t. ex. **muurama** hjortron, Inf. **muuramata** l. **muuramaa**, Gen. **muuraman** o. s. v. och **muuran** (stam **muurame**), Inf. **muuranata**, Genit. **muuramen** o. s. v. **jåsenå** lem, **jåsenåtå** l. **jåsenåå**, **jåsenån** och **jåsen** (eg. **jåsene**), **jåsentå**, **jåsenen** o. s. v. **pitåjå** socken, **pitåjåtå** l. **pitåjåå**, **pitåjån**; **pitåjåš** (st. **pitåjåhå**), **pitåjåštå**, **pitåjåån**; **piåš** (st. **pitåhå**) o. s. v.

Anm. 3. Af en del ord förekommer blott endera numerus; såsom: **hååt** bröllopp; **ristiåifet** barnsöl m. fl. Stammen till sådana ord visar sig dock i sammansättningar; såsom: **hååpåiwå** bröllopsdag; **ristiåišpåiwå** (**ristiåife**).

Anm. 4. En del ord kunna icke tänkas i alla sådana förhållanden, som utmärkas genom det fulla antalet af finska språkets kasus; de kunna derföre icke heller hafva dem alla. Så t. ex. kunna nomina abstrakta icke hafva

prolativus, hvilken i svenskan uttryckes med præpositionen längsefter, utmed, förbi.

§. 28.

Komparation.

Af Positivi stam bildas komparativus sålunda, att *mpa*, *mpå* (Nom. *mpi* se §. 25. tab.) tillägges, hvarvid i tvåstafviga ord stamvokalen *a*, *å* öfvergår till *e* (§. 9. c).

Superlativus bildas jemväl af positivi stam förmedelst tillägg af ändelsen *imma*, *immå* (Nom. *in* §. 25. tab.), då framför *i* stamvokalen på vanligt sätt (§. 9.) förändras;

	Posit.	Komp.	Superl.
T. ex.	<i>huono</i>	<i>huonomp</i> (<i>pi</i>) .	<i>huonoimma</i> (<i>in</i>)
	<i>tyly</i>	<i>tylympå</i>	<i>tylyimmå</i>
	<i>wanha</i>	<i>wanhempa</i>	<i>wanhimma</i>
	<i>wåfewå</i>	<i>wåfewåmpå</i>	<i>wåfewåmmå</i>
	<i>suure</i> (<i>ri</i>) . . .	<i>suurempa</i>	<i>suurimma</i>
	<i>luonnollise</i> . . .	<i>luonnollisempa</i> . . .	<i>luonnollisimma</i>
	<i>risfi</i>	<i>risfimpå</i>	{ <i>risfimmå</i> <i>risfeimmå</i>
	<i>piffå</i> . §. 13.	{ <i>piffempå</i>	{ <i>piffimmå</i>
		{ <i>pitempå</i>	{ <i>pifimmå</i> §. 16.
	<i>enå</i>	<i>enempå</i>	<i>enimmå</i>
	<i>para</i> obr. . . .	<i>parempa</i>	<i>parimma</i>
	<i>paraha</i> (<i>raš</i>) . .	<i>parahampa</i>	<i>parahimma</i>

Anm. Egentligen har substantivum ingen annan böjning än deklination. Men då finskan icke gör någon skillnad emellan genus, och då bemärkelsen ofta kan vara till ett och samma ord så väl adjektivisk som substantivisk, så kan icke heller någon bestämd gräns utstakas emellan ord, som kunna kompareras eller icke; t. ex. *fosi* sanning, det sanna, (st. *fose*), komp. *fodempi*; *ranta* strand, *rannempi* o. s. v.

§. 29.

Räkneord.

De enkla räkneorden äro i finskan till antalet 13. Af dessa äro kardinaltalen ursprungliga, ifrån hvilka ordningstalen bildas sålunda, att till stammen lägges ändelsen **nfe** (utom **yksi** och **kaksi**, som hafva till ordningstal andra ord, samt **kolme**, som förändrar **e** till **a**). Dessa blifva sedan stammar för böjningen af ordningstalen, hvilka alla hafva en förändrad nominat. (jfr. §. 25. tab.).

De enkla räkneorden äro:

Kardinaltal:	Ordningstal:
1. yksi (yhfe)	ensimmäise . . . nen
2. kaksi (kahfe)	toise . . . nen
3. kolme	kolmante . . . mas
4. neljä	neljante . . . jäse
5. viisi (viife)	viidente . . . des
6. kuusi (kuufe)	kuudente . . . des
7. seitsemän (seitsemä)	seitsemänte . . . mas
8. kahdeksan (kahdeksa)	kahdeksante . . . sas
9. yhdeksän (yhdeksä)	yhdeksänte . . . säse
10. kymmenen (kymmene)	kymmenente . . . nes
100. sata	sadante . . . das
1000. tuhannen (tuhante)	tuhannente . . . hannes
1,000,000. miljona	miljonante . . . nas

Ann. 1. Alla öfriga tal bildas genom syntaktisk ord-fogning.

Ann. 2. Endast **kolme**, **neljä**, **sata** och **miljona** hafva ursprunglig Nom. (§. 25.); huru **yksi** och **kaksi** upp-stått, ses af §. 9. e. §. 16. §. 15. b; **viisi** och **kuusi** af §. 9. e och §. 16; förändrade nominativerna **seitsemän**, **kahdeksän**, **yhdeksän**, **kymmenen** och **tuhannen** hafva fått ett **n** finale enligt §. 18. a, hvarigenom de blifvit lika med sina genitiver; detta **n** har orsakat förmildring (§. 13.) i **tuhante** (**tuhanten**), som enligt §. 9. e. jemväl blir **tuhanti**, §. 16. **tuhansi**, §. 9. g. **tuhans**, §. 18. b. **tuhans**.

Pronomina.

§. 30.

Pronomina hafva vanligtvis undergått förändringar vid bildningen, hvilka icke aldeles öfverensstämma med de öfriga ordens. I finskan, ehuru äfven här frihet ägt rum, är dock deklination af pronomina på några anmärkningar när aldeles regelrätt. Pronomina äro antingen sjelfständiga eller anhangs-ord.

De sjelfständiga äro:

1. Personalpronomina **minä** jag, **sinä** du, **hån** han, **hon**; genit. **minun**, **sinun**, **hånen**, af hvilka fås stammar **mi**, **nu**, **sinu**, **håne** för dekl. i hela singularis. Plur. Nom. **me**, **te**, **he** (eg. **met**, **fet**, **het**) äro stammar för hela pluralis, som går aldeles regelbundet utom genit. **meidän**, **teidän**, **heidän**. *)

2. Demonstrativer:

Singularis:

Nom.	se den, det	tu den der	fämä l. tä den här
Inf.	fitä	tuota	fätä
Gen.	sen	tuon	fämän l. fän
Iness.	siinä	tuossa	fässä
Elat.	siitä	tuosta	fästä
Illat.	siihen	tuohon	fähän
Adess.	siellä	tuolla	fällä
Abl.	sieltä	tuolta	fältä
Allat.	siellen	tuollen	fällen
Abess.	siitä	tuotta	fättä
Prolat.	siitte	tuotte	fätte

*) Dialektolikheter: sing. nom. **ma**, **mä**, **mie**, **miä**; **sa**, **sä**, **sie**, **fiä**; **hään**; genit. **mun**, **sun**, **miun**, **siun**; pl. nom. **myö**, **työ**, **hyö**; **meitti**, **teitti** och **heitti** äro obrukl. nominat. till bildning af personal pron. pl. för att närmare utmärka person.

Transl.	<i>fifsi</i>	<i>fuoksi</i>	<i>tåfsi</i>
Essiv.	<i>finå</i>	<i>fuona</i>	<i>tånå</i>
Komit.	<i>sine</i>	<i>fuone</i>	<i>tåne</i>
Instr.	<i>fen</i>	<i>tuon</i>	<i>tån</i>

Pluralis:

Nom.	<i>net</i> l. <i>ne</i>	<i>nuot</i>	<i>nåmåt</i> l. <i>nå</i>
Inf.	<i>niitå</i>	<i>noita</i>	<i>nåitå</i>
Gen.	{ <i>niiffen</i>	{ <i>noiffen</i>	{ <i>nåiffen</i>
	{ <i>niiden</i>	{ <i>noiden</i>	{ <i>nåiden</i>
Iness.	<i>niisfå</i>	<i>noisfa</i>	<i>nåisfå</i>
Elat.	<i>niistå</i>	<i>noistå</i>	<i>nåistå</i>
Illat.	<i>niihin</i>	<i>noihin</i>	<i>nåihin</i>
Adess.	<i>niillå</i>	<i>noilla</i>	<i>nåillå</i>
Abl.	<i>niiltå</i>	<i>noilta</i>	<i>nåiltå</i>
Allat.	<i>niillen</i>	<i>noillen</i>	<i>nåillen</i>
Abess.	<i>niiftå</i>	<i>noiftå</i>	<i>nåiftå</i>
Prolat.	<i>niitte</i>	<i>noitte</i>	<i>nåitte</i>
Trans.	<i>niiksi</i>	<i>noiksi</i>	<i>nåiksi</i>
Essiv.	<i>niinå</i>	<i>noina</i>	<i>nåinå</i>
Komit.	<i>niine</i>	<i>noine</i>	<i>nåine</i>
Instr.	<i>niin</i>	<i>noin</i>	<i>nåin</i>

fe har ock i Illat. *siehen*, Abl. *fieltå*, Adess. *fiellå*.

- Interrogativer: *fu*, *fe*, *mi* hvilken, hvad. Alla regelbundna; *fe* gen. *fen* Inf. *fetå* har dock äfven en förlängd form i sing. af stam *fene* Nom. *fen*, gen. *fenen*, inf. obr. illat. *fenehen*, *feneen* o. s. v.
- Relativer: *jo* hvilken, som. Se §. 27. paradigm.
- Obestämda pronominen, bildade till största delen af Interrog. och Relat. a) med partikeln *fa*, *få*, hvaraf *fufa*, *fenfå*, *mitå*, hvilken, hvad; *jofa* hvilken, som; Inf. *fu*, *fafa*, *fetåfå*, *mitåfå*, *jofafa*, Gen. *funka*, *fenenfå*, *minfå*, *jonfa* o. s. v. partikeln bortlemnas ofta då ordet

icke är enstafvigt. b) *fin*, hvaraf *fufin* och *mifin* en hvar, *jofin* någon; Illat. *fuhunkin*, *mihinkin*, *johonkin* o. s. v. c) *kaan*, *kåån*, hvaraf *kufaan*, *mifåån*, *fenkåån*, *jofaan* någon, Elat. *kustakaan*, *miståfåån*, *feskåfåån*, *jostakaan*, pl. Instr. *kuinkaån*, *minfåån*, *feinkaån*, *joinfåån* o. s. v. d) *jo* och *ku* sammansatte, *jofu*, någon, hvaraf båda dekl. såsom: *jontun*, *johntu-*
hun o. s. v. e) *jo* och *ku* med komparativ ändelse, *jompa* (mpi), *kumpa* (mpi) hvilkendera (af två), gen. *jomman*, *kumman* o. s. v. och dessa med *ka* och *fin* *jompika*, *jompikin*, *kumpika*, *kumpikin* o. s. v. f) sammansättning af dessa båda *jompikumpi* någondera, genit. *jommankumman* o. s. v. g) diminutiver af *joka*, *jokainen* hvar en, och *kumpa*, *kumpainen* hvilkendera, hvaraf *kumpainenkin* hvardera. h) några enstaka pronom. *molempa* (mpi) hvardera, begge, *muutama* någon, *sama* samme, *muu* annan, *moniahta* någon.

6. Pron. reflexivum: *itse*, *itte*, sjelf. Deklinationen regelbunden Inf. *itseä*, Gen. *itsen*. o. s. v.

§. 31.

Suffixer.

Anhangspronomina eller suffixer svara emot andra språks pronomina possessiva. De, likasom andra bestämningar i finskan, fogas till ordens slut. De äro:

singularis.	1 pers. ni . . .	2 pers. fi . . .	3 pers. }	nfa
pluralis.	1 pers. mme . .	2 pers. nne . .	3 pers. }	

Såsom 3 personens suffix brukas ock *hen* (eg. 3 pers. pronomen *he* med *n* finale), hvaraf *e* enligt §. 9. f. öfvergår till den vokal, som närmast kommer före *h*. Dock undvikas denna alltid om tvetydighet skulle uppkomma.

Då dessa suffixer tillfogas, måste man iakttaga:

1:o att de ursprungliga formerna för Nominativus och Translativus alltid nyttjas, (jfr. §§. 25. och 27. 8.)

2:o att konsonanten, om ordet dermed slutar, bortlemnas innan suffix tillägges;

3:o att suffixen, om denna också skulle göra stafvelsen slutten, icke verkar konsonantförmildring (§. 13.).

Emedan ursprunglig Nominativus singularis icke skiljer sig ifrån genit. och instr. sing. och nominat. plur. annorledes än genom dessas ändelsekonsonanter (n, f), hvilka före suffix bortfalla, derföre blifva dessa fyra kasus med suffix alltid lika.

Exempel på suffixernas användning:

Singularis:

Nom.	tapani, tapasi, tapamme, tapanne, tapanfa
Inf.	tapaani, tapaaasi, tapaaamme, tapaaanne, tapaaansa
Gen.	tapani, tapasi, tapamme, tapanne, tapanfa
Iness.	tawašfani, tawašfasi, tawašfamme, tawašfanne, tawašfansa l. tawašfaan
Elat.	tawaštani, tawaštastasi, tawaštamme, tawaštanne, tawaštansa l. tawaštaan
Illat.	tapahani, tapahasi, tapahamme, tapahanne, ta- pahansa
Adess.	tawallani, tawallasi o. s. v. tawallansa l. tawallaan
Abl.	tawalfani o. s. v. tawalfansa l. tawalfaan
Allat.	tawalleni o. s. v. tawallensa l. tawalleen
Abess.	tawalfani o. s. v. tawalfansa l. tawalfaan
Prolat.	tawatteni o. s. v. tawattensa l. tawalleen
Transl.	tawafšeni o. s. v. tawafšensa l. tawafšeen
Essiv.	tapanani o. s. v. tapanansa l. tapanaan
Komit.	tapaneni o. s. v. tapanensa l. tapaneen
Instr.	tapani, tapasi, tapamme, tapanne, tapanfa.

Pluralis:

Nom. tapani, tapasi, tapamme, tapanne, tapanfa
o. s. v.

Likaså: *hymnyš* godhet urspr. nom. *hymnyte*, hvaraf Nom. Genit. Instr. sing. och Nom. pl. *hymnyteni*, *hymnytefi*, *hymnytemme*, *hymnytenne*, *hymnytensä*.

B) *Verbum*.

§. 32.

Det finska verbet har tvenne böjningsformer: den *allmänna* och *reflexiva*, hvardera med *aktivum* och *passivum*. Båda dessa böjas genom 6 modi, nemligen: Indikativus, Konjunktivus, Optativus, Imperativus, Substantivus och Adjektivus. Af dessa hafva Indikativus, Konjunktivus och Adjektivus tvenne former, en för den förflutna tiden (præteritum) och en för den oförflutna tiden (præsens futurum). Optativus och Imperativus hafva endast en form, nemligen för den oförflutna tiden. Uti Substantivus är tidsbegreppet obestämdt.

De fyra förstnämnde böjas genom personaländelser (modi personales); de två sistnämnde åter hafva nominalböjningar (modi nominales): Substantivus deklination och Adjektivus derjemte komparation.

Substantivus svarar emot andra språks infinitiver, gerundier och supina samt har sex former; Adjektivus åter med två former och svarar emot andra språks participier.

Utom dessa två slag af verba (allmänna och reflexiva) finnes i finskan Hjelpverberna *olen* (jag är) och *lien* (jag tör) samt en för språket egen negativ konjugation.

1. *Allmänna verbet*.

§. 33.

För att kunna böja ett verbum, måste man i första rummet känna dess allmänna stam, hvarifrån sedan alla former härledas. Den allmänna stammen fås af allmänna

verbets Indikativus præsens i aktivum sålunda, att man ifrån slutet af tredje person singularis bortlemnar de bokstäfver, som icke finnas i första personen; sålunda blifva af 3:dje personerna **faa** han får, **uipi** han simmar, **arwaa** han gissar, **fulee** han kommer, **anfaa** han gifver, **pyrkii** han sträfvar, **tufëaa** han stöder, **farinoi** han berättar, och första personerna **saan**, **uin**, **arwaan**, **fulen**, **annan**, **pyrin**, **tufëan**, **farinoi**, stammarne **faa**, **ui**, **arwaa**, **fule**, **anfa**, **pyrki**, **tufëa**, **farinoi** *).

Orsaken härtill finnes, om man omvändt undersöker uppkomsten af tredje personen ur den gifna stammen. Tredje personens ändelse är antingen 1:o **he** (tredje pers. pron. pl. **hef**, **he'**), hvaraf **e** efter tillägget till stammen öfvergår till den vokal, som närmast föregår **h** (§. 9. f), men som bortfaller om redan två vokaler finnas i stamstafvelsen; eller 2:o **pi**, som efter enkel vokal äfven kan heta **wi** (§. 14). Sålunda fås af ofvannämnde stammar tredje personer: **faa** (icke **faa'a**) l. **saapi**, **ui** l. **uipi**, **arwa'aa** l. **arwaa**, **fulee** l. **tulepi** l. **tulewi**, **anfaa** l. **anfapi** l. **antawi**, **pyrki** l. **pyrkipi** l. **pyrkwi**, **tufëaa** l. **tufëapi** l. **tufëawi**, **farinoi** l. **farinoipi**. Sådana verba som **tufëan**, **arwa'an** kunna (§. 8.) sammandragas till **tufëen**, **arwaan**, 3:e pers. **tufëe**, **arwaa**. Ändelsen **he** förekommer oförändrad dialektvis, såsom: **anfahë**, **tulehë** samt alltid i konjunktivus præsens, **anfanehë** sdr. **anfaneë**.

Activum.

§. 34.

Den allmänna stammen är tillika stam för hela aktivum och särskilt för dess Indikativus præsens. För att bil-

*) I hvarje fall finnes stammen oförändrad i Adjektivus præsens; men som denna icke finnes i lexikon, måste man uppsöka stammen ifrån Indikativus.

da de öfriga modi och tempora, måste man genom tillägg af dessas karakterer för dem bilda särskilta stammar, till hvilka sedan personal- och nominaländelserna läggas. Af Substantivi sex särskilta former har den första aktivets stam.

Modus- och Tempuskaraktererna äro:

Indik. præs.	—	Substantivus	I. —
— præt.	-i		II. ta
Konj. præs.	-ne		III. te
— præt.	-ifi		IV. ma
Optat. præs.	-fo		V. mainen
Imper. præs.	-fa		VI. minen
		Adjektivus	I. wa
			II. nuf

Af stammen **fano** (**fanon** jag säger) fås de särskilta stammarne:

I. pr.	fano	Subst.	I. fano
I. prt.	fanoi		II. fanota
K. pr.	fanone		III. fanote
K. prt.	fanoifi		IV. fanoma
Opt. pr.	fanofo		V. fanomainen
Imp. pr.	fanofa		VI. fanominen
		Adj.	I. fanowa
			II. fanonuf

Men endast de oföränderliga vokalerna (§. 9.) kunna i stammen sålunda blifva bestående framför modus- och tempuskaraktererna. Om de föränderliga märkes:

1:o dubbla stamvokaler, såsom: **faa**, **ui**, **farinoi**. Dessa blifva enl. §. 7. i præterita **fai**, **faisi**, **ui**, **uifi**, **farinoi**, **farinoifi**. Uti Adjekt. I. **faapa** och **faawa**, **uipa** och **uiva** §. 14.

2:o **a**, **å** bortfaller ifrån flerstav. ord i Præt. Ind. (§. 9. a. 1.). Om **t** med föregående **l**, **n**, **r** då kommer att stå före **i**, så öfvergår det vanligen till **z** (§. 16.), men kan dock äfven bibehållas; såsom: **puhalkaa** han blåser, **ku-**

marfaa han bugar, **paranfaa** han förbättrar, **puhalsi**, **fumarfi**, **paranfi** l. **puhalti**, **fumarfi**, **paranfi**.

Verba, som uti Indik. præs. hafva **a**, **å** med omedelbart föregående vokal i andra stafvelsen (t. ex. **arwaan**, **rupean**), hafva enligt §. 14. förlorat **f**, då det kommit emellan två enkla vokaler, så att stammen till dessa är **arwafa**, **rupeta**. Framför **i** (icke **ifi**), **n**, **f**, **ff** bortfaller slutvokalen och **f** förändras enligt §§. 16. 17. a. I öfriga fall kan sammandragning med båda vokalerna ske (§. 8.). De särskilda stammarna äro derföre:

I. pr. arwa'a, rupe'a	Subst.	I. arwa'a, rupea
I. prt. arwafi, rupefi		II. arwatta, ruwetta
K. pr. arwanne, ruwenne		III. arwatte, ruwette
K. prt. arwaisi, rupeaisi		IV. arwaama, rupeama
Opt. pr. arwaifo, ruwetfo		V. arwaamainen, rupeamainen
Imp. pr. arwatfa, ruwetfa		VI. arwaaminen, rupeaminen
	Adj.	I. arwaawa, rupeawa
		II. arwannut, ruwennut

3:o **a**, **å** i tvåstafv. ord (§. 9. a. 2) bortfalla uti Ind. præter. å alltid, men **a** blott när föreg. stafvelsen har **o**, **u** och öfvergår till **o** uti andra fall. Dock kan **a** äfven i sådana fall ofta bortfalla, särdeles om två vokaler finnas i föreg. stafvelsen. Jemväl här öfvergår **f** till **s** (§. 16.); såsom: **firtå** han flyttar, **firti** l. **firsi**; **murfaa** han bryter, **murfi** l. **murfi**; **kaataa** han faller, **kaati** l. **kaasi** l. **kaato**; **antaa**, **antoi**. **f** öfvergår icke gerna till **s** efter kort vokal; såsom: **pifå**, **pifi**.

4:o **e** till stamvokal utelemnas (§. 9. e.) i præterita; likaså framför **n**, **ff**, **f** uti alla flerstafviga ord och de tvåstafviga som framför **e** hafva en lätt konsonant eller två konsonanter, af hvilka **s** är den sednare; sedan förändras konsonanten efter §§. 17. 18.; sålunda fås: Indik. pr. **kåwele**, **juokse**; prt. **kåweli**, **juoksi**; Konj. pr. **kåwelne** l. **kåwelle**, (**juoks**) **juosne** l. **juosse**; Opt. **kåwelko**, **juos-**

fo; Imp. fåwelfå, juosfa; Subst. II. fåwelfå, juosfa; III. fåwelfe, juosfe; Adj. II. fåwelfnyf, juosnut, fåwelfnyf, juosfut.

5:o e till stamvokal a) i verba på ffe, tfe, hte, som äro egenteligen samma ändelse, såsom harawoitfe l. harawoitte l. harawoihte, blifva alla förändrade såsom tte t. ex. harawoift, harawoitne, harawoinne i Konjunkt. pr. Ifrån flerstavviga ord bortlemnas ofta hela ändelsen, såsom: farinoi l. farinoitsee. b) flerst. verba på ne t. ex. parane, wåhene assimilera n framför f, t eller förvandla det före f till t; såsom: paraffo l. paraffo, subst. paraffa, paraffe. c) i verba nåfee han ser, och tefee han gör, bortlemnas äfvenledes e och f blir h framför n, f, t (§. 15.).

6:o i stamvokal bortfaller vanligen, men förvandlas äfven till e framför i uti præterita (§. 9. g).

§. 35.

Sedan man sålunda funnit de särskilta stammarna, återstår att foga personal- och nominaländelserna till dem. Tredje person singularis i Indikativus se §. 33. Samma ändelse finnes alltid uti Konjunktivus præsens. Præterita hafva ingen ändelse i tredje person singularis. I Optativen och Imperativen är den jemväl he; såsom: antafoo, antafaa; men vanligen med n finale hen; såsom: antafohon, antafahan, sdr. antafoon, antafaan. Ändelserna för de öfriga personerna äro:

Modus och Tempus		Singularis			Pluralis		
		1. pers.	2. pers.	3. pers.	1. pers.	2. pers.	3. pers.
Indikativus	Præs.	} n	t	—	mme	ffe	wat
	—						
Konjunktivus	Præs.						
	—						
Optativus	} n	s	—	me	fe	het
Imperativus						

Anmärkningar:

1. I de två första modi läggas dessa ändelser *) alltid oförändrade till modus och tempus stammarna; t. ex. *fanon, fanonen, fanoifin* o. s. v.
2. Uti Imperativus andra person singularis har modus ändelsen **) och oftast äfven personaländelsen gått förlorad; såsom: *tulekas, tulez, tule'*; *fanoka, fano'*. Den förlorade ändelsen kvarstår här som aspiration.
3. Uti Optativus och Imperativus pluralis första och andra personerna äger ett dubbelt bildningssätt rum: a) att ändelserna läggas till modusstammarna; såsom: *fanokome, fanokote (***)*, *fanokame, fanokate (***)*; b) att dessa ändelser tilläggas tredje person singularis, hvarvid *n* assimileras med *m*, *t*; såsom: *fanokomme, fanokotte, fanokaamme, fanokaatte (****)*.
4. Uti tredje person pluralis af Imperativus och Optativus öfvergår *e* uti ändelsen alltid som vanligt till nästföregående vokal och genom uteslutning af *h* kan här sammandragning verkställas; såsom: *fanokohot, fanokoot; fanokahat, fanokaat*.
5. Personaländelserna hafva ursprungeligen uppkommit af personela pronomina; singularis *n* af *mi* (singularis nominativus till *met, me*); *t*, *z* af *ti, fi* (nominat. singularis till *fet, fe*); *he* pluralis nominativus *het* som vanligast är *wat*. Fördubblade *mm*, *tt* i pluralis hafva uppstått genom assimilation af *hm*, *ht*, emedan dessas derivation

*) Dialektolikheter: *mma* (*mmå*), *tta* (*ttå*); watten l. *het*; såsom: *fanomma, fanotta, fanowatten* l. *fanohot* sdr. *fanoot* för *fanomme, fanotte, fanowat*. Äfvenså (*noštita*), *noštia* för *noštite*; *noštit* för *noštivat*; *fanoifit* för *fanoifivat*.

**) Dialektvis behålles *f*; såsom: *fanof, tulef*.

***) Genom uteslutning af *t* fås här (§. 8. och 14.): *fanokote, fanokoe, fanokoo*; *fanokate, fanokae, fanokaa* l. *fanokoi, fanokai*.

****) Af dessa utelemnas ofta *e* och konsonanten förenklas (§. 18.); såsom: *fanokaatte, fanokaatt, fanokaat*.

skett ifrån tredje person singularis, likasom fallet är i Optativen och Imperativen. I præterita äro dessa konsonanter derföre dialektvis enkla, emedan tredje person singularis uti dem har ingen ändelse; såsom: *noštima*, (*noštifa*) *noštia*.

§. 36.

Nominalmodi hafva Nominalböjningar. Adjektivus har deklination och komparation genom alla kasus singularis och pluralis efter allmänna reglor, och behöfva derföre icke vidare upptagas.

Substantivus tager väl vanliga deklinationsändelser till bildningen af sina kasus; men dessa förekomma icke alla i verbal betydelse, hvarföre endast sådana behöfva upptagas.

Den enda egenhet i kasusbildning företer Substantivus II. på *ta*, hvilkens kasus Inf. alltid är apocoperad, så att endast aspiration kvarstår efter kasusändelsen *ta* *), och hvars Translativus jemväl är apocoperad på sin kasusändelse så fort icke suffix tillägges; t. ex. *fanota*, *fanotata*, *fanotaf*, *fano'at*, *fanoa'*; *fanotafse*, *fano'afse*; (*ni*, *fi* o s. v. se §. 31.) l. *fano'a*.

Uti Substantivus II. III. försvinner alltid enkelt *t* emellan tvenne vokaler utom emellan första och andra stafvelsen (se §. 14.); då äfvensom efter konsonant uppstår endast förmildring enl. §. 13. såsom: *saata* Inf. *saada* l. *saaha'* (§. 1. 2.) *luettelta*, *luetella'*, *luetellafse*.

Passivum.

§. 37.

Passivi stam bildas af Aktivi stam sålunda, att ändelsen *ta* tillägges med samma förändringar som Substantivus på *ta* i Aktivum. Sålunda fås, af de §. 33. anförda allmänna stammar, dessa: *saata*, *uuta*, *armatta*, *tulta*, *anfata*, *pyrkilå*, (*tufetta*) *tuetta*, *farinoita*. Men enl. §. 14. kan *t* emellan korta vokaler icke stå utöfver den an-

*) Dialektvis har här *t* bibehållits; såsom: *fanoat*. I Lappska finnes samma *t* beständigt; såsom: *logadaUat*, finska *luetella'*.

dra stafvelsen, utan måste här alltid fördubblas; hvaraf *an-*
tatta, *pyrittå*, *tarinoitta*; enl. §. 13. *annatta*, *pyrittå*.
 Då enl. §. 9. c. framför denna ändelse kort *a*, *å* måste by-
 tas till *e*, så fås *annetta*. På samma sätt af *sano*, *sano-*
ta, *sanotta*; af *faimutta*, *faimuttata*, *faimuttatta*, *fai-*
muffetta, *faimuffetta*; af *kääntå*, *kääntåtå*, *kääntåttå*,
käännåttå, *käännetta*.

Denna passivi allmänna stam är likväl icke, såsom
 allmänna stammen i Aktivum, tillika stam för Indikativus
 præsens, utan denna fås af den allmänna passivi stammens
 kasus translativus och dess apocoperade form; såsom: *sa-*
*da*se, *uida*se, *tulla*se, *anneta*se, *arwata*se o. s. v.
 apocop. *saada*', *uida*', *tulla*', *anneta*', *arwata*'; äfvenså:
*faimuffeta*se, *käänneta*se, apoc. *faimuffeta*', *käänneta*'.

De öfriga stammarne för modi och tempora bildas med
 samma tillägg som i aktivum, utom adjektivus II, som får
u i stället för stammens ändelsevokal. Den enda förän-
 dring, som stammen här undergår, är bortkastning af *a*, *å*
 uti Indik. præter. (§. 9. a). Sålunda fås af *sano* stammarne:

Indik. pr.	<i>sanota</i>	Subst.	I. <i>sanotta</i>
— prt.	<i>sanotti</i>		II. <i>sanottata</i>
Konj. pr.	<i>sanottane</i>		III. <i>sanottate</i>
— prt.	<i>sanottaisi</i>		IV. <i>sanottama</i>
Opt. pr.	<i>sanottako</i>		V. <i>sanottamainen</i>
			VI. <i>sanottaminen</i>
Imp. pr.	<i>sanottaka</i>	Adj.	I. <i>sanottawa</i>
			II. <i>sanottu</i>

Uti personela modi är den gemensamma ändelsen *hen*
 (§. 9. f), hvilken är för alla personer samt, likasom 3:e
 pers. suffix (§. 31.), för begge numeri, densamma.

För Indikativen är denna ändelse den enda för perso-
 nen befintelige. De öfriga modi kunna jemte denna obe-
 stämde ändelse antaga samma personaländelser som i Akti-
 vum; såsom: *sanottanehen* sdr. *sanottaneen* I. *sanotta-*
nen, *-nef*, *-nee*, *-nemme*, *-nette*, *-newaf*.

Nominalmodi hafva sina böjningar fullkomligen som
 Aktivum.

§. 38.

Paradigmer.

Aktivum.

Stam		sano	syö	tule	lupata, lupaa
Indikativus	Präsens fut.	s. sano sanot sanoo	syön syöt syö	tulen tulet tulee	lupaan lupaat lupaa
	Präteritum	pl. sanomme sanotte sanowat	syömme syötte syörät	tulemme tulette tulawat	lupaamme lupaatte lupaawat
Konjunktivus	Präsens fut.	s. sanonen sanonet sanonee	syönen syönet syönee	tullen tullet tullee	luwannen luwannet luwannee
	Präteritum	pl. sanonemme sanonette sanonewat	syöemme syönette syönewät	tullemme tullette tullewät	luwannemme luwannette luwannewät
Optativus	Präsens fut.	s. sanoon sanoos sanooon	syö'ön syö'ös syököön	tullon tullos tulkoon	luwatkon luwatkos luwatkoon
	Präteritum	pl. sanooomme sanoootte sanooot	syököämme syököötte syökööt	tulkoomme tulkootte tulkoot	luwatkoomme luwatkootte luwatkoot
Imperativus	Präsens fut.	s. sanoan sano' sanokaan	syö'än syö' syökdään	tullan tule' tulkaan	luwatkan lupaa' luwatkaan
	Präteritum	pl. sanoaamme sanoaatte sanoaat	syökäämme syökäätte syökäät	tulkaamme tulkaatte tulkaat	luwatkaamme luwatkaatte luwatkaat

Substantivus.

I.	Stam Illat.	(fano) fanohon	(syö) syöhön	(tule) tulehen	(lupaa l. lupata) lupaahan
II.	Stam Inf.	(fanota) fanoa'	(syötä) syöbä'	(tulta) tulla'	(luwatta) luwata'
	Transl.	{fanoakse- fanoa'	{syöbäkse- syöbä'	{tullakse- tulla'	{luwatakse- luwata'
III.	Stam Iness.	(fanote) fanoessa	(syöte) syödessä	(tulte) tullessa	(luwatte) luwateessa
	Instr.	fanoen	syöden	tullen	luwaten
IV.	<i>Sing.</i>				
	Stam	(fanoma)	(syömä)	(tulema)	(lupaama)
	Genit.	fanoman	syömän	tuleman	lupaaman
	Iness.	fanomassa	syömässä	tulemassa	lupaamassa
	Elat.	fanomasta	syömästä	tulemasta	lupaamasta
	Illat.	fanomaan	syömään	tulemaan	lupaamaan
	Adess.	fanomalla	syömällä	tulemalla	lupaamalla
	Abl.	fanomalta	syömältä	tulemalta	lupaamalta
	Abess.	fanomatta	syömättä	tulematta	lupaamatta
	<i>Plur.</i>				
Iness.	fanomissa	syömissä	tulemissä	lupaamissa	
Elat.	fanomista	syömistä	tulemista	lupaamista	
Adess.	fanomilla	syömillä	tulemillä	lupaamilla	
Abl.	fanomilta	syömiltä	tulemilla	lupaamilla	
V.	Stam	(fanomaise)	(syömäise)	(tulemaise)	(lupaamaise)
	<i>Plur.</i>				
	Iness.	fanomaisessa	syömäisessä	tulemaisessa	lupaamaisessa
	Elat.	fanomaisesta	syömäisestä	tulemaisesta	lupaamaisesta
	Adess.	fanomaisilla	syömäisillä	tulemaisilla	lupaamaisilla
Abl.	fanomaisilta	syömäisiltä	tulemaisilta	lupaamaisilta	
VI.	Stam	(fanomise)	(syömise)	(tulemise)	(lupaamise)
	<i>Sing.</i>				
	Nom.	fanominen	syöminen	tuleminen	lupaaminen
	Inf.	fanomista	syömistä	tulemista	lupaamista
	Genit.	fanomisen	syömisen	tulemisen	lupaamisen
<i>Plur.</i>					
Nom.	fanomiset	syömiset	tulemiset	lupaamiset	

Adjektivus.

I.	fanowa	syöpä l. syöwä	tulewa	lupaawa
II.	fanonut	syönyt	tullut	luwannut

Passivum.

Stam	fanatta	syötä	tulta	luwatta
Ind. pr.	fanotaan	syötään	tullaan	luwataan
Ind. prt.	fanottiin	syötiin	tultiin	luwattiin
Konj. pr.	fanottaneen	syötäneen	tuttaneen	luwattaneen
Konj. prt.	fanottaisiin	syötäisiin	tultaisiin	luwattaisiin
Opt. pr.	fanottakoon	syötäköön	tultakoon	luwattakoon
Imp. pr.	fanottakaan	syötäkään	tultakaan	luwattakaan

eller:

Konjunktivus	Präs. fut.	s.	fanottanen fanottanet fanottanee	syötänen syötänet syötänee	tuttanen tuttanet tuttanee	luwattanen luwattanet luwattanee
		pl.	fanottanemme fanottanette fanottanewat	syötänemme syötänette syötänewät	tuttanemme tuttanette tuttanewat	luwattanemme luwattanette luwattanewat
Präteritum	s.	fanottaisiin fanottaisit fanottaisi	syötäisiin syötäisit syötäisi	tultaisiin tultaisit tultaisi	luwattaisiin luwattaisit luwattaisi	
		pl.	fanottaisimme fanottaisitte fanottaisiwat	syötäisimme syötäisitte syötäisiwät	tultaisimme tultaisitte tultaisiwat	luwattaisimme luwattaisitte luwattaisiwat
Optativus	Präs. fut.	s.	fanottaon fanottaos fanottakoon	syötäön syötäös syötäköön	tuttaon tuttaos tuttakoon	luwattaon luwattaos luwattakoon
		pl.	fanottakoomme fanottakootte fanottakoot	syötäköömme syötäköötte syötäkoot	tuttakoomme tuttakootte tuttakoot	luwattakoomme luwattakootte luwattakoot
Imperativus	Präs. fut.	s.	fanotta'an fanota' fanottakaan	syötä'an syötä' syötäkään	tutta'an tutta' tuttakaan	luwatta'an luwata' luwattakaan
		pl.	fanottakaamme fanottakaatte fanottakaat	syötäkäämme syötäkäätte syötäkääät	tuttakaamme tuttakaatte tuttakaat	luwattakaamme luwattakaatte luwattakaat

Substantivus.

I.	Stam Illät.	(fanotta) fanottaan	(syötä) syötään	(tulta) tultaan	(luwatta) luwattaan
II.	Stam Inf.	(fanottata) fanottaa'	(syötätä) syötää'	(tuttata) tuttaa'	(luwattata) luwattaa'
	Transl.	{ fanottaa'kse- fanottaa'	{ syötää'kse- syötää'	{ tuttaa'kse- tuttaa'	{ luwattaa'kse- luwattaa'
III.	Stam Iness. Instr.	(fanottate) fanottaessa fanottaen	(syötäte) syötäessä syötäen	(tuttate) tuttaessa tuttaen	(luwattate) luwattaessa luwattaen
	IV. V. VI.	Stam Stam Stam	(fanottama) (fanottamaise) (fanottamise)	(syötämä) (syötämäise) (syötämise)	(tuttama) (tuttamaise) (tuttamise)

Kasus som i Aktivum.

Adjektivus.

I.	sanottawa	syötävä	tultawa	luvattawa
II.	sanottu	syöty	tultu	luvattu

2. Verbum Reflexivum.

§. 39.

Finska verba hafva en dubbel reflexiv form:

A) På *u, y*, hvarmed det allmänna verbets stam förökas; såsom: *muutta, muuttau; kääntä, kääntäy*. Böjningen af dessa har inga egenheter.

En längre form af detta reflexivum bildas genom tillägg af *untu, ynty* till allmänna stammen; såsom: *kokoo, kokountu; lifoo, lifountu*. Dessa hafva icke heller några egenheter. De kunna jemväl sammandragas; såsom: *ko-koonnun, lifoonnun* o. s. v.

Vid tillsättning af denna reflexiva ändelse bortfaller ifrån allmänna stammen af två vokaler den sista; såsom: *lifoo, lifou*; men *laske, laskeu, laskeuntu* sdr. *laskeentu*.

Stundom är den reflexiva ändelsen *utu, yty*, hvaraf slutvokalen bortfaller och *t* blir *s* framför *i* uti Indikativens præteritum; *t* qvarstår framför *t, k*, men bortfaller för öfrigt; såsom:

Indik. pr. <i>muuttautu</i>	Subst. {	II. <i>muuttautta</i>
— prt. <i>muuttausi</i>		III. <i>muuttautte</i>
Konj. pr. <i>muuttaune</i>		IV. <i>muuttauma</i>
		o. s. v.
Opt. pr. <i>muuttautko</i>	Adj. {	I. <i>muuttauma</i>
		II. <i>muuttaunuf</i>
		o. s. v.

B) På *i, ih*, som fogas efter allmänna stammens slutvokal, bildande den reflexiva grundstammen, till hvilken samma modus- och tempuskarakterer som i allmänna verbet tilläggas. Vid dessas tillkomst förändras aspirationen (*’, h*)

nästan på samma sätt som i flerstaviga allmänna verba med **t** framför slutvokalen (§. 34. 2), nemligen framför **ne**, **nuf** till **n**, framför **fo**, **fa**, **fa**, **fe** till **t** och framför **ifi** till **s**, om icke verbalstammen slutats på **i**, då aspirationen såväl som i alla öfriga fall bortfaller. Dervid märkes:

1:o att i Indik. præteritum det allmänna verbets stam bildas innan reflexiva ändelsen tillkommer; såsom: **faantele**, præter. **faanteli**, Refl. **faantelii**.

2:o att i Konj. præter. båda bildningssätten kunna äga rum. d. v. s. att reflexiva ändelsen kan tilläggas antingen före eller efter modus tillägget; i förra fallet blir aspirationen (utom verba på **i**) förvandlad till **s**; såsom: **faantelei**, **faanteleisifi** l. **faanteleisii**; i sednare fallet blir aspirationen i tredje personen förbytt till **n** finale; såsom: **faanteleisin**.

Vid de reflexiva formerna gäller icke §. 9. utom Indik. præteritum (se ofvan). Icke heller kan förmildring af konsonanten före **i** reflexivum ske om ock stafvelsen blefve med en konsonant efter **i** slutet.

Af stammen **muuffa** fås derföre de särskilta reflexiva stammarne:

Indik. pr.	muuffai'	Subst.	{ I. muuffai' II. muuffaiffa III. muuffaitte IV. muuffaima V. muuffaimainen VI. muuffaiminen	
— prt.	muuffii'			
Konj. pr.	muuffainne			
Konj. prt.	{ muuffaisifi muuffaisii'			
Opt. pr.	muuffaiffo	Adj.		{ I. muuffaima II. muuffainnut
Imp. pr.	muuffaiffa			

Passivi stam: **muuffaiffa**.

Passivi bildning som i allmänna verbet.

Personaländelserna äro i allmänhet desamma som allmänna verbets. Dock märkes att tredje person singularis uti Indikativus jemte **i**hen (egentligen **i**'hen, då **hen** är det vanliga **he** med **n** finale) har **ifse** och **ifsen**; såsom: **fåånteleifse**, **fåånteleifsen** och **fååntelei**hen; **fåånteliifse**, **fåånteliifsen** och (då **e** uti præteritum förvandlas enligt §. 9. f) **fåånteli**ihin.

Anm. Utom dessa reflexiva former förekomma åtskilliga bildningar med reflexiv bemärkelse genom insättande af **ifte**, **ffe**, **ihe**, **he**, **i**, **ih** (variationer af reflexiva pronomen **ifte**) emellan de särskilta modus- och tempusstammarne samt personaländelsen på flera sätt.

I. muntliga	Sedel	I. muntliga	Köj. pr. muntliga
II. muntliga		II. muntliga	
III. muntliga		III. muntliga	
IV. muntliga		IV. muntliga	
V. muntliga		V. muntliga	
VI. muntliga		VI. muntliga	
I. muntliga	Adj.	I. muntliga	Köj. pr. muntliga
II. muntliga		II. muntliga	

Passivi stam: muntliga.
Passivi bildning som i allmänna verbet.

Paradigmer.

Aktivum.

Stam	hofui'	polttai'	lätkei'	fuorii'
Indikativus	Præs. fut. s. hofuin hofuit hofuihen pl. hofuimme hofuitte hofuiwat	polttain polttait polttaihen polttaimme polttaitte polttaiwat	lätkein lätkeit lätkeihen lätkeimme lätkeitte lätkeiwät	fuoriin fuoriit fuoriihen fuoriimme fuoriitte fuoriivat
	Präteritum s. hofuin hofuit hofuihin pl. hofuimme hofuitte hofuiwat	polttiin polttiit polttiihin polttiimme polttiitte polttiivat	lätkiin lätkiit lätkiihin lätkiimme lätkiitte lätkiivät	fuoriin fuoriit fuoriihin fuoriimme fuoriitte fuoriivat
Konjunktivus	Præs. fut. s. hofuinnen hofuinnet hofuinnee pl. hofuinnemme hofuinnette hofuinnewat	polttainnen polttainnet polttainnee polttainnemme polttainnette polttainnewat	lätkeinnen lätkeinnet lätkeinnee lätkeinnemme lätkeinnette lätkeinnewät	fuoriinnen fuoriinnet fuoriinnee fuoriinnemme fuoriinnette fuoriinnewat
	Präteritum s. hofuissin hofuissit hofuissi pl. hofuissimme hofuissitte hofuissiwat	polttaiessin polttaiessit polttaiessi polttaiessimme polttaiessitte polttaiessiwat	lätkeissin lätkeissit lätkeissi lätkeissimme lätkeissitte lätkeissiwät	fuoriisin fuoriissit fuoriissi fuoriissimme fuoriissitte fuoriissiwat
Optativus	Præs. fut. s. hofuitkon hofuitkos hofuitkoon pl. hofuitkoomme hofuitkootte hofuitkoot	polttaitkon polttaitkos polttaitkoon polttaitkoomme polttaitkootte polttaitkoot	lätkeitkon lätkeitkos lätkeitkoon lätkeitkoomme lätkeitkootte lätkeitkoot	fuoriitkon fuoriitkos fuoriitkoon fuoriitkoomme fuoriitkootte fuoriitkoot
	Præs. fut. s. hofuitkan hofui' hofuitkaan pl. hofuitkaamme hofuitkaatte hofuitkaat	polttaitkan polttai' polttaitkaan polttaitkaamme polttaitkaatte polttaitkaat	lätkeitkan lätkei' lätkeitkaan lätkeitkaamme lätkeitkaatte lätkeitkaat	fuoriitkan fuorii' fuoriitkaan fuoriitkaamme fuoriitkaatte fuoriitkaat

Substantivus.

I.	Stam Illat.	(hofui) hofuihen	(polttai) polttaihen	(kätkei) kätkeihen	(kuorii) kuoriihen
II.	Stam Inf.	(hofuitta) hofuita'	(polttaitta) polttaita'	(kätkeittä) kätkeitä'	(kuoriitta) kuoriita'
	Transl.	hofuitakse. hofuita'	polttaitaakse. polttaita'	kätkeitäakse. kätkeitä'	kuoriitaakse. kuoriita'
III.	Stam Iness.	(hofuite) hofuiteessa	(polttaite) polttaiteessa	(kätkeite) kätkeiteessä	(kuoriitte) kuoriitteessa
	Instr.	hofuiten	polttaiten	kätkeiten	kuoriiten
IV.	Stam Sing.	(hofuima)	(polttaima)	(kätkeimä)	(kuoriima)
	Genit.	hofuiman	polttaiman	kätkeimän	kuoriiman
	Iness.	hofuimassa	polttaimassa	kätkeimässä	kuoriimassa
	Elat.	hofuimasta	polttaimasta	kätkeimästä	kuoriimasta
	Illat.	hofuimaan	polttaimaan	kätkeimään	kuoriimaan
	Adess.	hofuimalla	polttaimalla	kätkeimällä	kuoriimalla
	Abl.	hofuimalta	polttaimalta	kätkeimältä	kuoriimalta
	Abess.	hofuimatta	polttaimatta	kätkeimättä	kuoriimatta
	Plur.				
	Iness.	hofuimissa	polttaimissa	kätkeimissä	kuoriimissa
Elat.	hofuimista	polttaimista	kätkeimistä	kuoriimista	
Adess.	hofuimilla	polttaimilla	kätkeimillä	kuoriimilla	
Abl.	hofuimilta	polttaimilta	kätkeimiltä	kuoriimilta	
V.	Stam Plur.	(hofuimaise)	(polttaimaise)	(kätkeimäise)	(kuoriimaise)
	Iness.	hofuimaisessa	polttaimaisessa	kätkeimäisessä	kuoriimaisessa
	Elat.	hofuimaisista	polttaimaisista	kätkeimäisistä	kuoriimaisista
	Adess.	hofuimaisilla	polttaimaisilla	kätkeimäisillä	kuoriimaisilla
	Abl.	hofuimaisilta	polttaimaisilta	kätkeimäisiltä	kuoriimaisilta
VI.	Stam Sing.	(hofuimise)	(polttaimise)	(kätkeimise)	(kuoriimise)
	Nom.	hofuiminen	polttaiminen	kätkeiminen	kuoriiminen
	Inf.	hofuimista	polttaimista	kätkeimistä	kuoriimista
	Genit.	hofuimisen	polttaimisen	kätkeimisen	kuoriimisen
	Plur. Nom.	hofuimiset	polttaimiset	kätkeimiset	kuoriimiset

Adjektivus.

I.	hofuiva	polttaiva	kätkeivä	kuoriiva
II.	hofuinnut	polttainnut	kätkeinnyt	kuoriinnut

Passivum.

Stam	hosuitta	polttaitta	fårkeittä	fuoriitta
Ind. pr.	hosuitaan	polttaittaan	fårkeittään	fuoriitaan
Ind. prt.	hosuittiin	polttaittiin	fårkeittiin	fuoriittiin
Konj. pr.	hosuittaneen	polttaittaneen	fårkeittäneen	fuoriittaneen
Konj. prt.	hosuittaisiin	polttaittaisiin	fårkeittäisiin	fuoriittaisiin
Opt.	hosuittakoon	polttaittakoon	fårkeittäköön	fuoriittakoon
Imp.	hosuittakaan	polttaittakään	fårkeittäkään	fuoriittakaan

Substantivus.

S t a m m a r

I.	hosuitta	polttaitta	fårkeittä	fuoriitta	Kasus som Aktivum
II.	hosuittata	polttaittata	fårkeittä	fuoriittata	
III.	hosuittate	polttaittate	fårkeittäte	fuoriittate	
IV.	hosuittama	polttaittama	fårkeittämä	fuoriittama	
V.	hosuittamaise	polttaittamaise	fårkeittämäise	fuoriittamaise	
VI.	hosuittamise	polttaittamise	fårkeittämise	fuoriittamise	

Adjektivus.

I.	hosuittawa	polttaittawa	fårkeittäwä	fuoriittawa
II.	hosuittu	polttaittu	fårkeitty	fuoriittu

3. Hjelpverba.

§. 40.

De finska hjälpverberna äro **olen** (jag är) och **lien** (jag tör), af hvilka det förra är fullständigt i alla former genom Aktivum och Passivum, men det sednare brukligt endast uti præsens Indikativus och Konjunktivus.

Dessa gå efter allmänna regler, utom att **olen** (stam **ole**) har Indikativens tredje person singularis **on** och pluralis **ovat**.

Aktivum.

Indikativus		Konjunktivus		Optativus	Imperat.
Præs. fut.	Præteritum	Præs. fut.	Præteritum	Præs. fut.	Præs. fut.
s. olen	olin	ollen	olisin	ollon	ollan
olet	olit	ollet	olifit	ollos	ole'
on	oli	ollee	olifi	olkoon	olkaan
pl. olemme	olimme	ollemme	olifimme	olkoomme	olkaamme
olette	olitte	ollette	olifitte	olkootte	olkaatte
owat	oliwat	ollemat	olifimat	olkoot	olkaat

Substantivus.

I.	Stam Illat.	(ole) oleen		Stam <i>Sing.</i> Genit. Iness. Elat. Illat. Adess. Abl.	(olema)		Stam <i>Plur.</i> Iness. Elat. Adess. Abl.	(olemaise)
II.	Stam Inf. Transl.	(olta) olla' {olla'kse- olla'	IV.		oleman olemassa olemašta olemaan olemalla olemalta olematta	V.	olemaistesa olemaisteta olemaistilla olemaistilla	
III.	Stam Iness. Instr.	(olte) ollesja ollen		<i>Plur.</i> Iness. Elat. Adess. Abl.	olemistesa olemisteta olemistilla olemistilla	VI.	Stam <i>Sing.</i> Nom. Inf. Gen. <i>Plur.</i> Nom.	(olemise) oleminen olemisteta olemisen olemiset.

Adjektivus.

I. olawa	II. olut
------------	------------

Passivum.

Stam: olta.

Indik. pr.	ollaan	Subst. {	I. olta	} med kasus som Akti- vum
Indik. prt.	oltiin		II. oltafa	
Konj. pr.	oltaneen		III. oltafe	
Konj. prt.	oltaisiin		IV. oltafa	
Optativ.	oltakoon		V. oltamainen	
Imperat.	oltakaan		VI. oltamainen	
		Adj. {	I. oltawa	
			II. oltu	

Förkortade former uppkomma derigenom att I emellan tvenne korta vokaler uteslutes och vokalerna sammandragas; såsom: *olen, oen, oon; olet, oot; olisin, oisin* o. s. v.

Aktivum.

Indikativus.		Konjunktivus.	
s.	lien	s.	lienen
	lief		lienef
	lie		lienee
pl.	liemme	pl.	liennemme
	liefte		lienefte
	liewáf		lienewáf

Passivum.

lietåneen

4. *Negativa Konjugation.*

§. 41.

Då verbum eller hjälpverbum i finskan skall förnekas, uppkommer en egen konjugation sålunda, att personaländelserna fogas efter nekningsordet och sjelfva verbet blifver dem förutan så att endast aspiration i deras ställe kvarstår, Nekningsordets böjning är:

Indik.	} en icke jag ef m. m. ei emme	} samt	} ellen om icke jag ellet m. m. ellei ellemme					
Konj.				} ette eiwáf	} ellette elleiwáf			
Optat.						} el'ön, ellön	} ål'ön, ålwön, ållön	
								} el'ös, ellös
	} elköön	} ålköön						
			} elköomme, elköome	} ålköomme				
					} elköotte, elkööt;			
} elköte, elköe, elköö, elkée.						} ålköö		
							} elkööt	} ålköö

Imp.	{	ellån	ållån
		elå'	ålå'
		elåån	ålåån
		elååmme, elååme	ålååmme
		elååtte, elåått	ålååtte
		elååte, elååe, elååå, elååee.	
		elåått	ålåått

Till dessa böjda nekningsord lägges nu verbet utan personaländelse i motsvarande former så väl aktivum som passivum, utom Indikativus Præteritum, i hvars ställe tages Nominativus singularis eller pluralis i Aktivum, men i passivum endast singularis af Adjektivus II. t. ex. en ofa, ofeta, oftanut, ofettu, oftane, ofettane; emme ofa, ofeta, oftaneet, ofettu, oftane, ofettane o. s. v.

C) Partiklar.

§. 42.

a) Postpositioner.

För att uttrycka olika förhållanden har språket uppfunnit olika kasus. Men då genom bildningens framsteg och utveckling förhållandena mångdubblats så att kasusändelserna icke mera voro tillräcklige att svara emot dem alla, tog man sin tillflykt till omskrifning med ett annat ord, som småningom sjelf började att förlora sin nominalkaraktär och blifva partikel. Sålunda hafva præpositionerna, i finskan postpositioner emedan de oftast sättas efter det bestämda ordet, uppkommit. De flesta af dem äro i finskan ännu rena nomina, med större och mindre antal kasus. De vanligaste af dem äro:

1. *ala* l. *ali* det underbelägna. Adess. *alla*, Abl. *alfa*, Allat. *allen* förkortade af *alalla*, *alalfa*, *alallen*, Prol. *alatte*, *alitte* (*alafse*, *alifse*), Transl. *alaffi* frkt. *alas*,

- apoc. ala'; ales, ale'. Komp. alempi, sup. alin, genit. alimman.
2. esi (efe) det framförbelägna; edessä, edestä, eseen, edellä o. s. v. edeksi förk. edes (e'es). Plur. esinä, esiksi, esiä, esissä, esiin o. s. v. Komp. edempi, Sup. esin.
3. ensi (ente) den förste. Gen. & Instr. Posit. ennen, ensin, Komp. ennemmin; dim. entinen den förre.
4. ilma luft, tomhet; ilman, ilmaan, ilmaisa. Deklineras fullständigt.
5. jälki (jälke) spår, det eftervarande deklineras som nomen. Komparativus: jälempi.
6. kansa hop. Iness. kansassa förk. kansa med.
7. kauka aflägsenhet, kaukaa, kauaksi förk. kauas, kaukana. Instr. kauan länge. Komp. kauempi, sup. kauan, genit. kauimman, instr. pl. kauimmin o. s. v.
8. kauki (kaute) trakt; kauffa igenom, kaufena o. s. v.
9. keski det medlersta, kesken, keskellä o. s. v.
10. kera följe, keralla o. s. v. hos.
11. kohka det gentemotvarande, adv. strax. kohdalla, kohkaan o. s. v. kohki, kohden.
12. luo, tykö närhet, luona, tykönä hos o. s. v.
13. mufa passlighet, enlighet; muassa hos o. s. v.
14. ohe' rum vid sidan, oheseen, ohilla, oheella, ohitte (ohitse) o. s. v.
15. pää hufvud, det öfversta, päällä uppå o. s. v. päin.
16. perä rum bakester, perään, perässä, perästä, perin o. s. v.
17. puoli hälft, sida, parti; puolesta, puolella o. s. v. puolin.
18. sisä det inre, sisällä, sisässä, sisään o. s. v.

19. *tafa* rum bakom, *tafana*, *faatte* (*taafse*), *taafsi* l. *taas* åter.
20. *fåhti* stjerna, märke, orsak; *fåhden* för skull.
21. *wašta* det motsatta, adv. ånyo; *waštaša*, *waštaan* o. s. v.
22. *wáli* mellanrum, *wálišá*, *wálistá* (adv. understundom) *wáliin* o. s. v.
23. *ulfo* rummet utanför, *ulfona*, *ulofsi* förk. *ulos* ut. Komparativus: *ulompi*, superlativus: *uloin*, genit. *uloim-* man.
24. *wuo* strömfåra, framfart, *wuofsi* för skull.
25. *yli*, *ylá*, *yló* rum ofvanom, *ylállá*, *ylós* af *ylófsi*; *ylempi*, *ylin* o. s. v.
26. *ympári* omkrets, *ympárin*, *ympárilá*, *ympáriltä*.

b) *Adverbier.*

§. 43.

Adverbia sättas egentligen för att närmare bestämma en egenskap. De röra derföre endast ordets bemärkelse och äro i finskan antingen

1. *Anhangspartiklar*

fo, *fó* monne, *fa*, *fá*, *fa'*, *fá'*, *fan*, *fán* betydelsen olika (se pronom.), *han*, *hán*, *pa*, *pá* je; *fi*, *fi'*, *fin* äfven, tillochmed; och sammansatte: *fahan*, *fáhán*, *fapa*, *fápá* monne tilläfventyrs; *fahan*, *fáhán* sdr. *faan*, *fáán*, heller, engång; *pahan*, *páhán* ju dock. Dessa kunna fogas till ord af alla slag. eller

2. *Sjelfständiga Adverbier.*

Dessa äro antingen primitiva eller deriverade.

a) *Primitiva* adverbierna åter äro, antingen egna ord,

som icke mera kunna återföras till något nomen eller pronomen, eller ock äro de kasus af sådana.

1:o Rena adverbialia äro bland andra följande: jo redan, ny', nyt nu, kōska när, ehkä ehuru, heti straxt, sikisoki blindtvis, mar, maria, marian visst (quidem), se, se', seh se der! tag! iki, perki, raski alldeles, tokko monne, aina, ainian alltid, eilen, eilain, eilän i går, tänään, tänäin, (tänäpäinä, tänä päivänä) i dag, aști, saakka, saatikka, saati', saaten, hama, hamašta, hamaan, hamašsa ända till (usque), poikki utaf (afskuret), paete', paitti, paiksi, paitse undantagandes, paši just, wielä ännu.

2:o kasus af nomina eller pronomina, brukade som adverbier, äro de förnämsta:

Nom. kyllä, nog.

Inf. salaa hemligen (sala), totta i sanning (tosi), kau. kaa långtifrån, takaa o. s. v.

Illat. warmaan säkert, tarkkaan noga, af warma, tarkka.

Abl. koolta, koolta, koolta rundeligen, af koto samling.

Prolat. samatte (-maten) sammalunda, ohitte förbi, af samma samme, ohe' se postp.

Transl. kauaksi, kauas långt, kylläksi, kyllä' tillräckligt af kauka, kyllä.

Essiv. kotonä, kaukana, esinä af koto hem, kauka, esi se postp.

Instr. aiwan, liian, warfin, kowin altför, tosin sannerligen, kauan, ferran, kyllin, ennen, ensin (af aiwa idel, liika öfverflödigt, kowa hård, warfi skaft, handtag, tosi, kauka, ferta gång, kyllä, ensi (ente)).

Af verba begagnas ofta Instr. utaf Substantivus III.; såsom: nimittäin af nimittä, nimittäte, nimittäen, ni.

mittain nemligen; sålunda äfven: **yksittain, kaksittain** en, två i sender, **tuhansittain, kannuttain, kapottain** o. s. v.

Af pronomina kunna nästan alla kasus öfversättas med andra språks partiklar; såsom: **kuhun** hvart, **kusta** hvarifrån, **kuin**, **kuin** hvarmed, huru, när. o. s. v.

b) *Deriverade*

1. ifrån nomina och modi adjektivi af alla grader genom tillägg af ändelsen **sti** till stammen; såsom: **tarkka, tarkaasti; tarkempa, tarkemmasi; tarkimma, tarkimmasi** noga, nogare, nogast; **seuraawa** följande, **seuraawasti** följakteligen, **taitawa** den som kan, **taitawasti, taitawammasi, taitawimmasi** skickligt, mera skickligt, skickligast.
2. ifrån räkneord med tillägg af ändelsen **sti** till stammen; såsom: **kahde (kaksi), kahdesti; kolme, kolmesti** l. **kolmasi, viidesti** två, tre, fem gånger; **kolmannesti, viidennessti** för tredje, femte gången.
3. af pronomina genom tillägg af **nne'** om ort och **Uoin, Uöin** om tid; såsom: **mi, minne'; ku, kunne'; se, sinne'; tä, tänne'; jo, jonne'; joku, jonnekkunne'** l. **jonnekkunne; milloin, kulloin, silloin, tällöin, jolloin, jollöin** o. s. v.

c) *Konjunktioner.*

§. 44.

Konjunktionerna utmärka satsers inbördes förhållande. De äro få i finskan. I deras ställe har språket utbildat pronomina, hvilkas kasus Instruktivus i båda numeri oftast kan återgifvas med andra språks konjunktioner. De egentliga konjunktionerna äro:

ja och, **eli, elikä, elikkä** eller, **fai, wai** då? **wai', fai', waiffa, faiffa** fastän, **sefä** äfvensom, **sefä . . . että,**

både . . . och, joffa, effå på det att, jos, jösfa om, jah-
fa så snart som, mutfa, mut, waan, men, tafi, tafia,
tauffa, fiis altså, tofi likväl.

d) *Interjektioner.*

§. 45.

Betecknande:

Glädje: ahaa, aha', hei.

Löje: haha, hihhi, hoho.

Sorg: ai, aiai, ahha', moi, moiwoi, oi, oioi.

Missnöje: ui, uiui.

Uppmärksamhet } ha, hei, hoh, hohhoo, hoi, fah,
Förundran } noh, no, nono.

Hämd: åhåh, fuffi, pifi, pitipifi.

Afsky: ååh, hni, hnihni.

Interjektionerna äro icke ord i samma mening som öfriga ordklasser. De äro nemligen uttryck icke för någon tanke utan för känslor och hafva derföre ingen egentelig betydelse. Deras uppkomst är derföre ock ofrivillig samt olik de öfriga ordens.

Ordbildning.

(Bihang.)

§. 46.

Om man betraktar ett språk såsom sammanfattningen af de yttre former i ord och ljud, som ett folk under sin tillvarelse frambragt för att åskådliggöra sina tankar, sitt inres skapelser, så finner man öfverensstämmelse emellan betydelse och form icke allenast såsom orden nu blifvit afhandlade i nomina, verba och partiklar utan äfven rörande ursprunget, då orden äro antingen *primitiva*, *sammansatta* eller *härledda*.

§. 47.

a) *Primitiva.*

De primitiva orden äro af tre slag:

a) efterbildningar af naturljud, onomatopoetiska; såsom: **raaf**, **fuu**, **määffyn**, **helisee**, **filisee**, **folisee**, **humisee**.

b) efterbildningar efter andra språk; såsom: **ranfa** af stand; **peli** spel.

c) de fullkomligt fria orden. Då nu efterbildningen så väl af naturen som af ett annat språk utvisar en frihet deruti att de göras till egentliga böjliga ord efter språkets allmänna lagar och få betydelse, så äro de öfver interjektionerna. Men de öfriga orden, om hvilka man icke kan säga huru de uppkommit, äro exempel på språkbildningens högsta frihet. Man kan derföre icke göra eller besvara den frågan: hvarföre Finnarne kallat t. ex. häggen **tuomi**, fisken **kala** o. s. v., emedan det, om frågan vore giltig, icke hade berott ensamt af deras vilja att benämna dem sålunda.

b) *Sammansatta.*

§. 48.

Finska språket har egentligen ur sig, likasom inifrån bildat sina nya uttryck. Deraf dess många kasus, dess rika derivation, som derföre gjort sammansättningen fattig och nästan öfverflödig. Emedan inga præpositioner finnas, kan ingen sammansättning med sådana förekomma. Derföre äro sådana föreningar som **edeswastata**, **ylöskawattaa** m. fl. alldeles språkvidriga.

De nya ord, som språket genom sammansättning kan bilda, uppstå vanligen sålunda att tvenne nomina skrivas efter hvarandra; såsom: **päämieh** hufvudman, **firkkowäki** kyrkfolk. Härvid kunna ock postpositionerna såsom varande rena nomina nyttjas; såsom: **ulkopuoli** utsida, **wäli-**

paikka mellanståle m. fl. Stundom är föreningen syntaktisk med föregående ordet i genitivus; såsom: **talonpoika** bonde, **jumalanpalvelus** gudstjenst m. fl.

De förändringar som här förefalla äro få; sålunda blir, om ett ord på **nen**, egentligen **se**, är det föregående, utaf den ursprungliga nominativen **e** uteslutet; såsom: **koiranen**, **naaranen**; **koirašteeri**, **naarašteeri** orrhane, orrhona; **ihmisparha** m. fl.

Af sammansatta ord böjes endast det sista.

c) *Härledda.*

§. 49.

Vid härledning har man att märka: 1:o stamordet, 2:o härledningsändelsen och 3:o den genom samma ändelse betecknade egenhet i betydelsen.

De flesta stamord äro tvåstafviga, ganska få flerstafviga, som icke sjelf äro härledda, samt ytterst få enstafviga.

§. 50.

1. *Nomina ifrån Nomina.*

a) **nen**, **inen** (**se**) utmärkande 1:o diminutivum, såsom: **firja** bok, **firjanen** liten bok; 2:o efter nomina propria det patronymiska namnet, då femininet får den särskilta ändelsen **far**, **får**; såsom: **Pentfi** Bengt, **Pentfinen** Bengtsson (liten Bengt), **Penttitår** Bengtsdotter. 3:o intensivt och materielt adjektiv; såsom: **kalanen** l. **kalainen** (subst. liten fisk), fiskrik, **rufihi** (**ruis** råg), **rufihinen** af råg, **kultaa** guld, **kultanen** af guld. Hit hör ock modi adjektivi deriverade form; såsom: **sanowa**, **sanowainen**; **sanottawa**, **sanottawainen**.

b) **la**, **lä** utmärkande boningsort, hem, gård; såsom: **Paavo**, **Paavola**; **Heikki**, **Heikkilä**; **herra Herrala**; **pappi**, **pappila**; **seppä**, **seppälä**; **Suomi**, **Suomela**.

c) **lainen, läinen (se)** egentl. sammansättning af båda föreg. uttryckande gentilier; såsom: **Wenåja** Ryssland, **Wenåjaläinen** Rysse, **Suomalainen** Finne, **Hämäläinen** Tavastbo, **Kuottalainen** Svensk.

d) **mainen, mäinen (se)** utmärkande likhet; såsom: **susi** varg, **susimainen** vargaktig, **hyvä** god, **hyvämainen** något god, **pahamainen** något elak. Hit hör *modus Subst.* på **mainen, mäinen**, som utmärker likhet, närhet i handling; t. ex. **oli tekemäisillänsä** var på vägen, i begrepp att göra.

e) **llinen (llise)** ändelse för ägande adjektiver; såsom: **isä** fader, **isällinen** faderlig, **taiwas** himmel (**taiwaha**), **taiwahallinen** himmelsk, **maa** jord, **maallinen** jordisk. Samma bemärkelse medföra de sällsyntare: **lloinen, llöinen, las, läs (laa, lää)**; såsom: **kipu** sjukdom, **kimulloinen** sjuklig, **työ** arbete, **työläs** arbetsdryg, **sota** krig, **sotaläs** krigisk.

f) **ton, tön (ttoma, ttömä)** ändelse för karitiva adjektiver; såsom: **työtön (työttömä)** arbetslös; **wika** fel, **wiattoma, wiaton** felfri; **isätön** faderlös. Deriveradt ifrån nominal *modus* på **ma** får det verbal betydelse; såsom: **tekemä, tekemätön**; **hafkaama, haffamaton**; **saama, saamaton** pass. **tehtämätön, saatamaton**.

g) **ffo, ffö** augmentativ ändelse; såsom: **kuusi** gran, **kuusikko**; **rapa** smuts, **rapakko** göl, putt.

h) **isto, istö** kollektiv ändelse; såsom: **leppä** al, **lepiistö** alskog, **kuusi, kuusistö**.

i) **us, ys (ufe, yte)** ändelser för egenskapsnamn, kvaliteter. Då denna ändelse tillägges, bortlemnas af tvenne omedelbart föregående vokaler den sista; såsom: **korkea** hög, **korkeus**; **wapaa** fri, **wapaus** frihet, **wiisaha, wiisaa, wiisaus** vis-

het; men **a**, **ä**, **e** med omedelb. föregående konsonant sammansmälter med **u**, **y** till lång vokal; såsom: **miehe** (**mies**) man, **miehuus** (af **mieheus**) manlighet, **wiaton**, **wiaffoma**, **wiaffomuus** felfrihet, **hymä**, **hymyns** godhet, **ihminen**, **ihmise**, **ihmishyns** mensklighet; alla öfriga ord blifva oförändrade; såsom: **kehno** usel, **kehnouš**; **tyly** bister, **tylyyns** bisterhet, **jalo**, **jalous**.

2. *Nomina ifrån Verba.*

a) **uš**, **ys** (**uſſe**, **yſſe**) ändelse för nomina, utmärkande namn på handlingar; tillägges verbalstammen sedan dess slutvokal utelemnats; såsom: **waſtaa**, **waſtauš** svar, **kohtaa**, **kohtauš** möte, **palwela**, **palweluš** tjenst, **kuulutta**, **kuulutus** kungörelse; denna bildning sker jemväl ifr. nom. modus på **ma**; såsom: **waſtaamus**, **kuuluttamus**, **kyſymys** af **kyſymä**, **kyſy**.

b) **oš**, **öš** (**oſſe**, **öſſe**) med samma betydelse och bildning; såsom: **laitta**, **laittoš** lagning, **keittä**, **keittoš** kok, **peittä**, **peittoš** täckning; flera ord hafva båda ändelserna; såsom: **suomennoš** l. **suomennuš**; **kuſtannuš**, **kuſtannoš**.

c) **o**, **ö**, **u**, **y** äro endast förkortade af de föregående; såsom: **keitto**, **palwelu**, **laitto**; **tefe**, **tefo** l. **tefu**.

d) **nti**, **ntä**, **nta**, **nfo**, **ntö**; vanligen nyttjas **nti** endast efter enstafviga verba; för öfrigt brukas dessa jemte hvarandra; såsom: **ſyönti**, **ſyöntö**, **ſyöntä**; **käy**, **käynti**, **käyntä**, **käyntö** gång; **laula** sjunga, **laulanta**, **laulanto** sång; **laitanta**, **laitanto** lagning; **wetä**, **wedántä**, **wedántö** dragning.

e) **ma**, **mä**, **minen** (**ſe**) hörande till nominalmodi men brukade jemväl såsom nomina, då **ma** betyder den afslutade

och minen den fortfarande handlingen; såsom: **tefelen** jag arbetar, **runoelen** diktare, **tefelemä**, **runoelema** (utesl. e) **teelmä**, **runoelma** det arbetade, diktade; **tefeminen**, **runoeleminen** arbetning, diktning.

f) **ia**, **iä**, **ja**, **jä** utmärkande verkställare, görare; såsom: **tefiä** görare, **afuja** innebyggare af **afu**, **mašaaaja** svarare, **murhaaja** mördare, **uija** simmare, **wiejä** förare.

g) **in** (**ime**) utmärkande verktyg; såsom: **pohdin** dryfta af **pohtaa** han dryftar; verba med **t** (§. 34. 2) förvandla detta till **z** likasom uti præter.; t. ex. **purata** (**puraa**), **purasin** borre; **fowata** (**fowaa**) härdar, **fowasin** slipsten.

h) **na**, **nä** utmärkande (likasom kasus Essivus) ett varande, tillstånd; träffas oftast af onomatopoetiska verba, som då bortlemna **se** från slutet; t. ex. **raakku**, **raakkuna**; **loš**, **kuu** om skramlande saker, **loškuna** skrammel; **helisee**, **filisee**, **humisee** — **helinä**, **filinä**, **humina**.

3. Verba.

Oaktadt en stor mängd verba komma ifrån nomina, ofta så att personaländelsen i Ind. fogats till nominalstammen (t. ex. **loppu** slut, **lopun** jag blir slut), så blifva de dock här framställda i ett sammanhang.

a) **an**, **än** (**ta**, **tä** eg. stamändelse) med transitiv och

b) **un**, **yn** vanligen med intransitiv betydelse

t. ex. **saarna** predikan, **saarna'an** jag predikar, **seura** följe, **seura'an** jag följer, **seuraun** jag följes, **lumo** (lomhörd), **lumo'an** jag trollar, hexar, **lumo'un** trollas, hexas; **waiwa** plåga, **waiwa'an** jag plågar, **waiwaun** plågas. De kunna deriveras af andra verba ock; **sipahdan** jag drop-

par, **fipahdun** jag droppas; **wähentää** han förminskar, **wähentyn** förminskas jfr. §. 39.

c) **iffen** (**itse**, **ihfe**) vanligen ifrån flerstaviga nomina; såsom: **fatula** sadel, **fatuloiffen** jag sadlar, **peniffa** unge, **penikoiffen** ynglar, **matala** låg, **mataloiffen** lägrar, **wiheriä** grön, **wiherioiffen** grönskar, **pisara** droppe, **pisaroiffen** droppar, **ahtera** ifrig, **ahteroiffen** är ifrig (§. 34. 5).

d) **enen** (**ene**), **aufi** öppen, **aufenen** öppnas, **wähä** liten, **wähenen** förminskas, **lähi** närhet, **lähenen** närmar mig.

e) **tan**, **tän** (**ffa**, **ftå**) ändelse för effektiva verba; såsom: **syö** äter, **syötän** matar, **juo** dricker, **juotan** gifver dricka; **wäsyn** tröttnar, **wäsyttän** uttröttar; **opin** disco, **opeftaa** doctet, **istun** jag sitter, **istuffaa** kommer att sitta, planterar; **synfyn** födes, **synnyftää** föder; sker derivation af verba på **ne**, **se**, så kan, då **e** uteslutes, ändelsen hafva blott enkelt **t** (**ta**, **tå**); såsom: **wähene**, **wähentä**; **helise**, **helistä**. Äfven ifrån nomina kunna dessa deriveras; såsom: **fiwi** sten, **fiwiftää** stenar; **rippi** skrift, **ripiftää** skriftar; **furi** aga, **furiftaa** agar.

f) **hdan**, **hdän** (**hta**, **htå**) ändelse för momentan handling; såsom: **jyrähtää** skraller till af **jyrää** dånar; **fälähtää**, **folahtaa**, **helähtää**, **fipahtaa**.

g) **elen** (**ele**) ändelse för frequentativa verba; såsom: **fiit**, **tää** han tackar, **fiiftelee** tackar ofta; **faftaa** väter, **faftelee**; **parantaa**, **parantelee**; **jyrän**, **jyräele** l. **jyräilee**, **jyrähtelee**, **fälähtelee**. En förlängd form af denna är på **eškele**; såsom: **juoksee** löper **juokselee**, **juokseskelee**; helst förekommer den af verba på **e**, **i**; **oleskelee**, **rnyypiskelee** af **olen**, **rnyypin**. Med denna ändelse är äfven den reciproka handlingen ofta förbunden; såsom: **tappelee** slåss, **riitelee** träter o. s. v.

h) in (i) ändelse för kontinuativa verba; såsom: ryyppi
super oafbrutet, sörplar; fuuppi skuffar immerfort af ryy-
påå och fuuppa.

Om deriverade pronomina och Partiklar är på sina
ställen taladt.

W.D.C.C.

Swom. kiel. 3.

Eurén

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 101 9806

